

СУЧАСНА УКРАЇНА

Орган української визвольної думки

Рік IV.

Мюнхен, 29. 8. 1954

Ч. 17 (94)

Столиця

«На горах цих постане город!» — такі пророчі слова вклює староукраїнський переказ у ста апостола Андрея, що під час своєї легендарної подорожі з Юдеї в Рим опинився в Україні, в місці, де річка Десна вливавася у древній Бористен-Дніпро.

Чи столиця потребує такої легенди?

Краще, якщо вона таку легенду має, іншою народним переказом сучасність та реальність пов'язані з досвітками до історичного минулого та романтичною фантазією.

Бо столиця — це не тільки мозок і центр нервової системи країни, але й серце і національний та політичний символ. Столиця — це город, де стоять наш великонаціональні стіл, з якого наші володарі розуміють і серцем керували долею народу і країни.

*

Кли ми в цьому році з приводу т.зв. Герасимівського договору відмітили 300-річну безперервну боротьбу України з російським імперіалізмом та віропомством, ми не забули про те, що московський цар Олексій Михайлович за всяку ціну настоював на тому, щоб передгвори з гетьманом Богданом Хмельницьким і Військом Запорозьким відбувалися в Києві, щоб в уроочистій обстанові надати цим переговорам більшого історичного битиску і символічні пов'язані їх з державними традиціями Київської Русі. Вже була інструкція Бутурлінові «їхати в Київ і послати до Хмельницького, щоб і він у Київ приїхав», але гетьман за наявною вищих кіл українського духовництва не погодився і на такий царський просліт, не бажаючи давати своїм дипломатичним стосункам підлоги для історичних злід. Так бодаю можна інтерпретувати що відмову з перспективи того, що сталося на лінії 300-річних українсько-російських стосунків, зокрема з перспективи сучасності.

*

«На столицю, на Київ!» — звучав стратегічний плян, опрацьований об'єднаним генеральним штабом Армії УНР і УГА, що під ударами передзажаючих збройних сил ворога опинилися були в липні 1919 року на дуже вузькій території обабіч річки Збруча.

11 серпня 1919 р. Штаб Головного Отамана (ШГО) на чолі з ген. М. Юнаковим як шефом штабу і ген. В. Курмановичем як генерал-квартирмайстром дав армії наказ для офензиви в напрямі Києва. І не минули три тижні, як переможні з'єднання українських збройних сил вмаршували в столицю.

31 серпня 1919 року — це день об'єднаної зброй і воєнної дії соборної української армії, день, в якому ідея соборності була реалізована плянувчним генеральним старшини, виконанням цього пляну фронтовими офіцерами і витривагою маршем та особистою відвагою бійців з-під Дніпра і Карпатських гір.

А передусім: 31 серпня 1919 р. — це день визволення столиці при допомозі власних сил і саме таким днем він залишився в історії визвольних змагань 1918—1921 рр. Під час цих змагань, в яких столиця кілька разів переходила з рук до рук і тричі було її визволити від ворога, концепція орієнтації на власні сили народу якнайкраще була реалізована саме соборною переможною офензивою українського вояка. В березні 1918 р. і в травні 1920 р. визволення столиці були в основному наслідками орієнтації на чужу допомогу, а ми скажемо навіть, — орієнтації на інтервенцію.

Власне в концепції та її практичній реалізації лежить велич і значення дати 31 серпня, яка в історію України перейшла як дата соборності політичного діла і збройного чину. Вартість історичних дат, роковин яких треба відзначати, роблячи постійний внутрішній обрахунок, лежить передусім у тому, чи вони залишають свій позитивний наслідок на майбутнє.

35-річна перспектива потверджує таку історичну вартість 31 серпня. (впс)

Якої єдності нам треба

Зворушлива іща молитва, яку кожної неділі співаємо: «Боже нам єдність подай», насуває водночас турботливу думку: про яку єдність слід нам просиги? Чи справді єдність сама собою — це абсолютно добро, чи може вона бути найпіщим ідеалом наших змагань? Чи може нас сама єдність спасти, зокрема єдність у бедлі чи єдність у помилках?

Х ч як набридли нам внутрішні спори, хоч як надокутили нам постійні розходження, чвари та інакшодумство, — проте треба боятися, що єдність, абсолютної єдністю, у всіх справах, а зокрема однодушністю у помилках, була б, може, ще більше катастрофальна, ніж існуюче наше розбиття. Що було б з нашою політичною думкою, якби ми одностайні стояли за недоречностями «варшавського договору» чи советофільством диктатора Петрушевича? Що записала б на наш рахунок історія в останній війні, якби всі українські політичні організації однодушно розв'язалися тістя захопленням большевиками Галичини і Волині? І, нарешті, наїзуючи до сучасного нашого становища, хто міг би презентувати наші неухильні прагнення до самостійності, коли б усі наші емігранти одностайні під проводом ВО УНРади почнуть до співпраці з единонеділісмом «Американським комітетом визволення від большевизму»?

Оскільки єдність і однодушність у помилках нам абсолютно не потрібна. Подібно до єдніальної шкідлива ставка нашої політики на одну тільки карту, без уваги на те, яка б це карта не була. Так, наприклад, думка, що «ворог нашого ворога — це наш приятель» уже не раз, починаючи від політики Хмельницького, трагічно не вправдалася, і немає причини, чому ми, навчені досвідом, мали б одностайні повторяти кошичні помилки в безгнечністі.

Очевидно, американці з комітету атм. Стівенса не мають причини ставитися до нас хіч приближно так ворожо, як, наприклад, російські червоні чи білі імперіялісти, однаке мала нам з того потіха, коли гони, мабуть, без окремих ворожих плянів супроти нас, тільки виходячи з їхнього вузького інтересу США, змагають до збереження майбутньої російської імперії.

Тим часом можливості української політики не можуть бути передрішені ні з Москви, ні з Вашингтону. Фактичне новічання за Україною становища держави: нації (орієнтично Україна і з погляду права ССР), і з погляду її участі в діяльності Об'єднаних Націй користується суверенністю! з боку східної, російсько-большевицької, чи західної, американсько-альянтської, політики, які ніяк не може бути для української політики обов'язковими.

А проте, апарат УНРади — як показує інформація з його кіл, що її коментуємо в іншому місці — не бачить, на жаль, для своєї дії, бодай покищо, інших можливостей, як тільки ті, які їй дася політика Американського комітету, тобто можливості національної меншини російської імперії, яка щойно в майбутньому може самовизначитися (так, нібі ми ще досі не самовизначилися!), і то щойно після повалення большевизму на всій території ССР. Відповідно до цього ВО УНРади всю свою увагу, енергію і дію присвятив справі цього комітету, просто завис на нитці зв'язків із ним, і всі останні непорозуміння, розходження і персональні зміни в ВО УНРади звязані з спором, хто ці зв'язки має втримувати і за них відповідати — той чи той референт, чи весь апарат ВО УНРади?

Непорозуміння на цьому тлі в колах УНРади вказує, з одного боку, на безпросвітність і безвиглядність будь-якої політики, спертої виключно на шуканні «визнання» і зв'язків щодо західного світу, а, з другого боку, — на брак зрозуміння (не знання!) цим світом ваги концепції національних держав у Східній

Європі взагалі. Незрозуміле і вперте непрекупання історичних фактів нашого самостійного державного життя в 17. роках і сучасного, з юридичного погляду незаперечного, державного становища української нації, а також трактування України наперед як інтеграційної частини Росії, що може усамостійнитися тільки майбутнім плембісцієм чи рішенням «всеросійських» установчих зборів, — таємна лінія ніби неофіційного, але єдинонаявного (коли не рахувати поглядів поодиноких осіб) ставлення політиків США

УНРада бо об'єктивно мала і має більшу свободу у виборі св.її дії, як, напркл., абсолютно більше детерміновані українські вислужники большевицького режиму з т.зв. уряду УССР, які без уваги на те, чи в глибині свого серця хотять цього, чи ні (ніхто їх зрештою про це не пітас) вміщають свою дію тільки і включено в межах визначеній згори лінії Кремля.

Очевидно, не можна наших емігрантів порівнювати до большевицьких апартійників українського походження, однаке логікою пристосуванської політики вони можуть так само або що краще бути виправдані як пристосуванці на еміграції. В УССР людина може тільки боротися і гинути або служити режимові, незалежно від того, на якому сустільному щаблі вона стоять — робітник це, вчений чи член партії.

Суджуємо пристосуванську і вислужницьку дію режимових вельмож в Україні, не можемо стосувати супроти емігрантів іншої міри. Всією бо пристосуванство, ким і супроти кого воно і було об'єнчне, с військовою моральній і політичній стуті таке саме, хоч часто люди, суб'єктивно діючи в добрій вірі, не знають собі справи з своєї помилки.

Сьогодні УНРада, очевидно, зважилася за «брітв.». Її виключено ще, що, коли виступить «кр'в» політичні цілі установи побачать свою помилку, тим більше, що вони самі мають поважні сумніви, чи добре зробити.

Однаке вони пішли на співпрацю в рамках «непередрішення» в повній сві-

домості того, що йдуть щонайменше на ризикований крок, бо не бачили для себе ніякої іншої можливості політичної дії і почували себе детермінованими до цього кроку, не будучи однаке, об'єктивно бериучи, до нього примушеними.

УНРада бо об'єктивно мала і має більшу свободу у виборі св.її дії, як, напркл., абсолютно більше детерміновані українські вислужники большевицького режиму з т.зв. уряду УССР, які без уваги на те, чи в глибині свого серця хотять цього, чи ні (ніхто їх зрештою про це не пітас) вміщають свою дію тільки і включено в межах визначеній згори лінії Кремля.

Очевидно, не можна наших емігрантів порівнювати до большевицьких апартійників українського походження, однаке логікою пристосуванської політики вони можуть так само або що краще бути виправдані як пристосуванці на еміграції. В УССР людина може тільки боротися і гинути або служити режимові, незалежно від того, на якому сустільному щаблі вона стоять — робітник це, вчений чи член партії.

Суджуємо пристосуванську і вислужницьку дію режимових вельмож в Україні, не можемо стосувати супроти емігрантів іншої міри. Всією бо пристосуванство, ким і супроти кого воно і було об'єнчне, с військовою моральній і політичній стуті таке саме, хоч часто люди, суб'єктивно діючи в добрій вірі, не знають собі справи з своєї помилки.

Тут знову доходимо до питання єдності. Нас може спасти єдність у чинній лобрих, розуміннях і корисніх нашій справі дії. Насамперед потрібна нам єдність у боротьбі за нашу самостійність, з політичною підметністю і конечною з однодушністю у змаганнях за те, щоб ми були господарями на землі наших предків.

(-ет)

Відзначення Апостольською столицею

ОТЦІ МІТРАТ ОЛЕКСАНДЕР МАЛИНОВСЬКИЙ І ГЕНЕРАЛЬНИЙ ВІКАРІЙ АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В ЄВРОПІ ІМЕНОВАНИ ДОМОВИМИ ПРЕЛАТАМИ

Українська католицька церква на еміграції удостоїлася черговим відзначенням Апостольської столиці: іменувальними грамотами від 3 липня 1954 р. папи Пія XII надав даюм видатним українським ієрархам о. мітратові О. Малиновському і ѹ. професорові І. Голінському відповідно титули папських домових прелатів. О. Мітрана заслужені в цеоковому житті українського народу діячі виконують функції генеральних вікаріїв Апостольського візитатора для українських в Европі.

Отець мітрат Олександр Малиновський — генеральний вікарій АВ для українців у Німеччині — народився 5 червня 1892 р. Закінчивши гімназію в Самборі і військову академію в Віннір Нойштадті, він розпочав теологічні студії в Інсбруці. Під час Військової війни він у ранзі хорунжого УГА попадав в Одесі в більшевицький полон, з якого йому вдалося втекти. Про під час залишивши його пластичний у своїй виразності спомин, друкований у виданнях «Червоної калини» у Львові. У Празі він закінчив богословські студії і в 1922 р. прийняв у Перемишлі священичі свячення з рук єпископа Йосафата Коциловського.

Після того він став катехитом у гімназії в Перемишлі, де справді по-батьківськи піклувався гімназійною молоддю.

Під час останньої війни він працював на посту катехита гімназії в Ярославі і відповідав окуповані німцями східноукраїнські області, де активно спричинився до відродження церковного та релігійного народу.

На еміграції він був професором паст

Завдання, які США повинні виконати

«Вони (західні потуги) чекають, доки поспілаки з Кремлем не зроблять нового потягнення, і щойно тоді протидіють, не маючи позитивної програми, як спинити большевицьку світову революцію».

Конгресмен Ф. Е. Бесбі

(Із заяві, зробленої під час засідань комісії Керстена в Мюнхені)

Новітня «египтологія»

Чи злагіднівати справу відтяжуючими обставинами, чи ні, але факт стається фактом, що в боротьбі вільного світу, очоленого США, проти большевизму Захід поки що є в обороні наявні у відступі. Ще добре не високло чорнило на капітуляційних грамотах нового, азійського «Мюнхену», що цим разом воскрес у Женеві, ще не почали своїх праць комісії перемір'я в Індо-Китаї, а світ з притяженим відхилем уже очікує наступного большевицького удару. Що він прийде, в цьому ніхто не сумнівається; їде тільки ворожіння, чи він прийде в Таїланді, чи в формі застакування комуністичним Китаєм Формози, а чи, може, Москва вибере для різноманітності інші континенти. Може станеться якесь «народне повстання» в Африці або почнуться нові спроби в Південній Америці. Простори для большевицької інфільтрації західного світу раз-у-раз зростають, і склали можливості велика.

І так автохтонні залоги вільної фльорти — ще не окуповані країни чекають — і між ними горстка тих, що врятувалися з ужо потонулих кораблів (до речі, раз-у-раз ідути на дно нові) і яким припала дуже невдачна роль Кассандри, роль перестерігання і нагадування.

Треба признати, що останні роки вже дещо надійніші, коли йдеться про боротьбу з большевизмом; збільшується число людей, що ясно бачать загрозу, є вже й «новітні спітології» — сотні, а то й тисячі дослідників московської «Правди» і промов «кремлівських фараонів», які, подібно до дослідників папірусів, стараються тлумачити значення московських гієрогліфів і пророкувати, що буде. Взагалі «протибольшевицька боротьба» стала модною і навіть непоганою з фінансового боку професію, задріковуватися багато паперу, ростуть томи советознавства і бюрократія, а в парі з цим зростає... почуття непевності і розгубленості. Во хоч як цінними і потрібними є студії большевизму, його тактики й цілей, проте вони з природи речі можуть відогравати тільки допоміжну роль. Вони тільки розпізнання недуги, а не її терапія. А терапії, лікування, ще й до сьогодні нема!

Епохальна відповідальність Вашингтону

В шуканий причини такого стану справ мусимо звернути увагу на країну, яка очолює і провадить західний світ, на США. Сьогодні в світі така конфігурація політичних і військових сил та потенцій, що доводиться говорити про дві столиці, про два центри, де робиться і вирішується політика: Вашингтон і Москва. Це ніяке спрошення, це факт.

Бо хоч ми повністю свідомі складної машини демократичних союзів, а зокрема того, що його в наші дні очілює Вашингтон, проте бачимо, що відповідальність за збереження ще вільного світу від остаточного, тріумфуючого большевицького панування усім своїм тягарем, епохальним тягарем, спалає на Вашингтон.

Є загальновідомим, що ролю першучи серед народів західного світу перебрали США без спеціального ентузіазму. Відомо теж, що почуття відповідальності за перебране провідництво останньо в США дуже зросло. США оголосили сьогодні рішучу війну большевицької інфільтрації в середині власної країни і проводять цю боротьбу докорінно і рішуче. Коли б ми не були змушені з уваги на ролях, яку відограють у світі США, вимагати від них стратегії світового маштабу, оформлення цілей протибольшевицької боротьби, ми мали б усі підстави піднести цю країну як приклад правильної постави до большевицької загрози. Але США відповідають сьогодні не тільки за те, що діється в 48 штатах, а і за весь комплекс протибольшевицької боротьби на всіх її географічних широтах. США не можуть обмежитись тільки до протиставлення кремлівським доктринам свого «The American way of life», який є добрий для їхньої країни, — вони мусять знайти програму для всіх народів, боротьбу яких проти большевизму примусила Америку очолити доля.

Але в цьому напрямі робиться мало позитивного, а ще більше шириться баламутства. Бо тоді як кожній американський громадянин в середині своєї країни виховується в дусі поборювання большевизму, зовнішня політика західного світу вперто шукає шляхів ком-

промісу, проповідуються теорії про можливість співжиття обидвох систем і творяться «Женеви». Чи можна мобілізувати, наприклад, громадянину загроженого в наші дні Таїланду, чи можна нахилити його чинити активний спротив большевицької інфільтрації, а завтра збройний агресії, коли він пригадає собі долю північних корейців і індокитайців? Чи не мас він підстав думати, що і його на якійсь там конференції «спишуть», і чи матимемо ми право обурюватися, коли він, продумавши все це, кине свою протибольшевицьку рушницю в ризик?

Постас кардинал не питання, відповідь на яке може дати тільки Вашингтон. Де ми стоїмо і чого хочемо в протибольшевицькій боротьбі? Хочемо врятувати лише ще кілька років нашого вільного життя, виторгувати від невлаганої долі, якій ім'я большевицька світова революція, ще кільканадцять присмінних вікендів навіть за ціну крові інших народів, а завтра таки нашого власного? Чи ми дійсно завміраючий світ, а перемога — по тій стороні барикади — як сказав у своїх зізнаннях навернені американським комуніст Чемберс: «Залишао світ, який перемагає (розумій: комунізм) для світу, який програс»?

А коли наші цілі дійсно інші, коли ми всім нашим особистим і національним переконанням відчуваємо, що правда по нашему боці, де ж тоді та позитивна програма, контури того нового світу, в ім'я якого маємо розвалювати ССР? І яким шляхом маємо йти до неї? З цілковитою відповідальністю доводиться ствердити, що такої програми ще нема! Вона застягла десь по дорозі від фатальної політики «контейменту», до політики визволення не дійшла і зависла в повітрі, зачепившись за формулу «roll back» — «відіпхання назад», змісту якої ніхто не розуміє.

Слово за адміністрацію Айзенгауера

Добігають кінця два роки адміністрації президента Айзенгауера. На його прихід до влади чекали мільйони не тільки його прихильників-республіканців, але й десятки мільйонів людей різних народів, чекали і ще чекають поневолені народи, які з ім'ям великого полководця зв'язують ясність цілей і чіткість шляху до їх осягнення. Ці великі надії на нинішній день ще не оправдалися, і навіть є вже познаки розчарування. Бо, помінувши радикальне очищування країни від большевицької інфільтрації, ще не відчуту з Вашингтону нового подуву, який розвявив би сморід деморалізації і демобілізації світу і дав би віру в слухність справи і її перспектив.

Тут не йдеться про оголошення вже завтра превентивної війни. В гру входять справи засадничого порядку, яких і війна не вирішить. Існує взагалі велика помилка думати, що війна, як така, навіть у випадку її успішного закінчення, автоматично розв'яже всі проблеми. Ми знаємо немало випадків, що виграна війна не завжди приносila виграш миру і порядку. От хоч би остання світова війна. І тому саме з таким важливим уже сьогодні накреслити перед людством ті цілі, той порядок завтрашнього дня, в ім'я яких народи і люди мають віддавати життя в боротьбі з большевизмом, а по поваленні його — підготувити ґрунт для нової, досконалішої, справедливі організації світу. Знайти розв'язку національних, соціальних і економічних питань цілості, заступити большевицьку «віру» в успішність і закономірність запанування «комунізму на всьому світі власною ідеєю, допасованою до вимог нової доби, незалежно від того, чи вона вміщається в діяльність різних епігонів відміраючої епохи — ось завдання, яке чекає на рішення Вашингтона і президента США! Ми знаємо, що це дуже труде і складне завдання, що Вашингтонові доводиться брати до уваги побажання інтереси різних партнерів антибольшевицької коаліції, які нерідко протилежні

до напряму протибольшевицького фронту. Але в цьому лежить епохальне завдання США та її теперішнього президента і їх відповідальність дослівно за долю всього світу.

Чи можлива програма волі?

Але чи не вимагаємо ми неможливих речей? Чи дійсно реальна така велика програма волі, яку можна б протиставити большевицькій розв'язці світових проблем? Чи можна знайти спільні знаменник між намаганням французів зберегти решту своєї імперії і азійським чи північноафриканським націоналізмом; погодити німецькі ревіндикаційні плани щодо земель за лінією Одра-Найса і польські тенденції збереження status quo, російській імперіалізм і українську державну самостійність?

Максимальне заспокоєння бажань усіх народів справді неможливе, а надто коли вони неспівзвучні з духом часу і розвитком подій. Натомість з можливим і мусить прийти визнання основних принципів, на яких будуватимемо новий світ. Цим наріжним каменем може бути тільки право народів на власну державність і схвалення боротьби за неї. Націоналізм був, є і ще довго зостанеться рушієм силовою народів, дарма що його вже дехто викривив з живих. Так, націоналізм-шовінізм чи імперіалізм-колоніалізм остаточно засуджений на смерть — але не здоровий патріотизм і національна підметність народів! Помилкою Західу, яку США розуміють, але якій не завжди вміють чи можуть запобігти, є те, що деякі постає враження, немов би Захід зацікавлений тільки в реставрації старого порядку і що тільки під тиском боротьби народів поступається, і то нерад, перед справедливими домаганнями; що він іде на поступки здоровому націоналізму лише тоді, коли вони вже самі впоралися з своїми труднощами.

Віда в тому, що Захід ще дотепер не спроможний на політичну візію, на відпарування большевицького пляну світової революції програмою свого революції.

(Далі на 3. стор.)

Єдина думка УНРади - співпраця з АКВБ

На тлі проблеми, що колись навколо співпраці з Американським комітетом визволення від большевизму — АКВБ, народилася і була переможена «мала криза». Виконавчого органу УНРади, а, можливо, і всієї коаліції наших емігрантських партій, що на зовні перед власною громадськістю і перед чужинецьким світом виступають під назвою Української Національної Ради. Відхід панів Миколи Лівіцького і проф. Олександра Юрченка з ВО УНРади став притокою оживленої дискусії, а для органу УНДС «Мети» — причиною для загостреній полеміки з дотерпішою політикою УНРади щодо дальшої співпраці з АКВБ.

Виходило б, що для українських політичних середовищ на еміграції немає жодної справи та теми зовнішньої політики, як взаємини з АКВБ! До речі, зовсім неофіційно американської політичної установи, яка аж ніяк не є відповідальною за зовнішню політику та дипломатію США. Але на мюнхенській Денкельштрасе, мабуть, ще не усвідомили цього, бо інакше офіцій УНРади — «Укр. інформ. бюро» не присвячував би половину свого бюлетеня від 19 липня справи таких взаємин цієї української політичної інституції з приватним Американським комітетом.

Ось що читаємо в цьому бюллетені «Укр. інформ. бюро»:

«... В свою коміюнік від 8 червня президія ЦК УНДС твердить, що ніби причиною виходу з ВО УНРади представників УНДС було розходження в поглядах у справі співпраці з Американським комітетом між представниками УНДС і рештою членів Виконавчого Органу. Це твердження ніякою мірою не відповідає правді, бо... 15 травня... питання співпраці з Американським комітетом реферував ред. М. Лівіцький і в цій справі не було ніяких розходжень і ніяких висеків щодо потреби зміни наших звісін з Американським комітетом п. ред. М. Лівіцький не виставляв...

«... На засіданні ВО 17 травня... ред. М. Лівіцький почав виставляти як ультимативну умову повернення до ВО забезпечення йому „свободи дії“ у звісинах з Американським комітетом і зокрема для поставлення категоричних домагань перед Американським комітетом». В парі з цим йшли домагання ред. М. Лівіцького сконцентрувати в його руках всі без винятку ділянки звісін з Американським комітетом...

«... До того слід додати, що налагодження співпраці з Американським комітетом ВО провадив спільно з іншими представниками національних центрів неросійських народів, які входять до Паризького бльоку, і сепаратна дія в цьому питанні з боку ВО УНРади,

як би вона стала, потягнула б за собою розрив співпраці в цій справі з Парижким бльоком. В таких умовах українська політика (так! — прим. ред.) була б засуджена на ізоляцію, тобто на повний неуспіх, з чого могли б тішитися тільки вороги української визвольної справи.

«В питання категоричних домагань перед Американським комітетом щодо збереження національних позицій та кожі було розходжене між М. Лівіцьким і іншими членами ВО.

«28. травня відбулося засідання представників фракції УНРади, на якому М. Лівіцький та інші члени фракції УНДС поставили свої вимоги в справі співпраці з Американським комітетом, які були одноголосно прийняті...» Якщо що завуальовану публістику перекласти на поточну, зрозумілу українську мову, то виходить, що АКВБ може дозволити собі на найшкідливішу концепційку щодо визвольної боротьби

Жнива, обставлени постановами

Статистичні й числові відомості в соцістській пресі ніколи не мають безпосередньої достовірності. Протягом року може тривати крик про безнастанні проприви в якість галузі промисловості, а на кінець стверджується перевиконання плану. Звідки вони береться? З простого бажання похизуватися успіхами. Може трапитися й інакше: рік-річно відзначаються успіхи в розвиткові колгоспного господарства — і раптом на двадцять п'ятому році колективізації Хрущов стверджує занепад сільського господарства і нижчий його рівень супроти 1913 року. Отже, всеписане в соцістських газетах має відносне значення, і лише вразюючи загальну конъюнктурну, можна приблизно знати, з якою метою випинаються проповіди чи, навпаки, підносяться досягнення.

Цьогорічні жнива в ССР обставлені цілим рядом постанов, починаючи від вересня минулого року, у яких з ідеальною докладністю враховано всі деталі від посіву до збирання врожаю. При тому обов'язково висловлювано певність, що цим разом сільське господарство різко піде вгору.

Сьогодні по Україні збір урожаю в основному закінчився, і перед нами преса з матеріалами про хід збирання врожаю по всіх областях УСРР. Що вона пише і який сенс того, що пишеться?

Як пише «Радянська Україна» від 15 липня, на Херсонщині збирання врожаю відбувалося незадовільно.

«В колгоспі імені Жданова, Новомаяцьківського району, вже 8 днів тривають масові жнива, але роботи тут організовані погано. Новомаяцьківський МТС виділила в артіль 8 комбайнів, проте використовують їх зовсім незадовільно. Агрегати часто простоюють, бо колгосп погано обслуговує їх.

«Механізатори підрахували: якби правління колгоспу забезпечило безперебійне обслуговування комбайнових агрегатів, то ними щодня додатково можна було б збирати урожай більш як з 30 гектарів.

«В колгоспі допускають великих втрати врожаю. На кожному квадратному метрі поля, де працює комбайн Б'єбрівського, в стерні лишається 20—30 пшеничних колосків. Іх ніхто не згрібає, не збирає, і лущильники загортують їх землею. Зерно, зіbrane зерновловлювачем комбайну, чомусь висипають на стерні. Багато пшениці розсипається під час розташування бункера».

Те саме про інші райони Херсонської області.

У статті «Більше організованості на жнивах», надрукованій у тому ж числі, відкривається та сама картина по Дніпропетровській області:

«... перші дні жнив показали, що ряд МТС області підготувався до початку збиральних робіт. Тепер биявляється, що в Мишуринорізькій, Михайлівській, Лихівській та інших МТС були несвоечасно відремонтовані комбайні, а чимало колгоспів Котовського, Синельниковського, Криничанського і деяких інших районів запізнилися з підготовкою токів. Подекуди збиральні агрегати не укомплектовані досвідченими кадрами.

«Значний розрив між комбайнуванням і скіртуванням соломи допущений в Лихівському, Нікопольському, Криворізькому районах, де із скочених площ застіртовано тільки третина соломи. Через несвоечасне збирання її затримуються інші роботи. В багатьох районах, зокрема Апостолівському, Нікопольському, це спричинилося до того, що тут ще не приступали до підготовки ґрунту під посів озимини.

«Збирання хлібів гальмується через погане використання комбайнів. У бага-

тьох випадках дається відзнаки поганий ремонт машин. Допускаються великі прості агрегати через поламки комбайнів і несправність тракторів, незадовільну організацію праці на жнивах. В ряді колгоспів, обслуговуваних Тритузнинською, Лобойківською, Новомосковською МТС, не забезпечено роботи комбайнів на низькому рівні».

Подібні історії пишуться про Одеську, Чернігівську, а власне про всі без винятку області України. У Одеській області відбулося перед жнивами багато нарад, але збиральні роботи проходять «неорганізовано й повільно». У суворовському районі 20 комбайнів, надісланих МТС, просто не приступили до праці.

Якби ми обмежилися тільки підборкою негативних фактів, про які повідомляє соцістська преса, ми були б односторонні. Во-рівно стільки, скільки лятають, стільки ж і хвалять передовиків. Хто знає стиль соцістської пропаганди і преси, той знає також, що в дійсності різниці між

тими, яких хвалять, і тими, яких лають, нема. Уся різниця лише в тому, що в одній районі виїхали кореспонденти з завданням викривати недоліки, а в інші знаходити передовиків, бо в системі, якій бракує індивідуального матеріального зацікавлення, виробився спосіб підганяння покрикуванням на одних і противставленням цим підхвачуванням інших.

Щоб колгоспники зібрали врожай і віддали його державі, треба організувати над кожним нагляд і контроль. Але треба б йому й дододжати: колгоспників читають на полі лекції, газети, вивозять грамофони, а він розуміючи це, починає передувати: один бригадир зажадав, щоб йому на полі поставили радіо, бо він, мовляв, через радіо хоче почути про досягнення «передовиків» — інакше не зуміє як слід упоратися з роботою.

Звичайно, колгоспник не має виходу, він мусить зібрати врожай і зберегти його. Але оскільки він робить все це для того, щоб усе віддати державі, він кидатиме по 20—30 колосків на квадратовому метрі, байдуже приоритетним розсипане комбайном по стерні зерно, гноїтиме солому,

бож однак наслідки його праці йому не належать.

Сенс цієї історії простий: соцістська преса цього року про жнива говорить точнісінко тим самим тою, що усіх попередніх років колгоспного господарювання. Що значить, що хоч би як ЦК КПСС обставив сільське господарство найдосконалішими постановами, на додіг за кожним колгоспником партійців, надісланих згори, не вистачить, а головного, чого хотіли домогтися цими постановами, — викликати індивідуальне зацікавлення колгоспників працею — не сталося.

Так ЦК КПСС опинився в фальшивому становищі: щоб колгоспники працювали треба або розстрілювати за втрачені колоски, як робилося за Сталіна, або піти на сміливіше на поступки, посилюючи позиції індивідуальної власності коштом колгоспів. На який шлях стane партія, буде видно з наступних постанов, що не забаряється появитися після підсумків збирання врожаю цього року.

Грамофонами й виступами хорових ансамблів на полях колгоспників задурити не можна.

AВС

НАШІ СУСІДИ: БАЛТАЙСЬКІ НАРОДИ

Доля Литви, Латвії і Естонії перестерігає!

Свідчення дат і цифр

На балтайських державах масово проводимо демонстрованим клясичним приклад «мирного співжиття», «коекзистенції» між двома системами, «нормалізації» відносин між ними. Між 28 вересня і 11 жовтня 1939 р. большевики підписали з усіма трьома балтайськими державами «пакт про взаємну допомогу» (аналогічні пляни Москви висуває тепер в усьому світі), на підставі якого ССР одержав від балтайських держав ряд військово-стратегічних опірних пунктів; 31 жовтня того ж року Вячеслав Молотов іменем уряду ССР відновив гарантію державної суверенності Литви, Латвії і Естонії. (Генерал Москва хоче гарантувати мир усій Європі!)

На початку такі мирні норми співжиття були, але вже 16 червня 1940 р. соцістська преса агентство ТАСС повідомило про викриття нібито змови трьох балтайських держав, спрямованої проти «безпеки» ССР, і на другій день, тобто 17 червня, соцістська армія вже марширувала на «гарантовані» балтайські держави, щоб їх окупувати. І 6 серпня 1940 р. президент верховної ради ССР як «союзних республік».

Днем національної жалоби балтайських народів з 14 червня, коли вночі з 14 на 15 червня 1941 р. большевики почали масовий вивіз усіх «антисовєтських елементів» з балтайських країн до різних соцістських концтаборів. З самої тільки Естонії в цій першій фазі вивезено понад 60 000 осіб, між ними 9 229 немовлят; з Латвії — 37 500 осіб і 34 260 осіб з Литви. Так виглядала «нормалізація і мирне співжиття» з ССР.

По чотирірічній перерві в 1944—45 рр. большевики повторно окупували Литву, Латвію і Естонію, відновивши їм статус складових республік російсько-большевицької імперії, і продовжували «нормалізацію». Знову почались масові арешти, вивози і переселування — тепер уже «кулаків», буржуазних націоналістів і шкідників народу». Від 1945 по кінець 1948 р. було виселено з Литви 200 000 осіб, з Латвії 120 000, а з Естонії — понад 80 000 осіб. В наступному 1949 р. депортациії з переселенням осягнули таких цифр: 45 000 літвоців, 40 000 лотиців і 30 000 естонців. Дальшим депортатіям в 1950 році піддано близько 160 000 балтайців.

За даними радіопередачі з Алма-Ата (Казахська ССР), як подає балтайська емігрантська газета «Латвія» від 4 квітня 1951 року, на території Казахської і Туркменської СРР було поселено (треба розуміти — заслано) 160 000 балтайців. В загальному в період від 1944 р. до 1950 р. виселено з території балтайських держав близько 800 000 осіб.

В німецькому журналі «Geopolitik» ч. 7 за липень 1954 р., у статті Петера Гайца «Переміщення людності на балтайському просторі») знаходимо, між іншим, такі дані про райони заслання і чисельність засланців:

Надвільські райони	35 000
Печора-Воркута	12 000
Гор'їківська і Кіровська області	8 000
На Уралі	25 000
На Новій Землі	5 000
В районах Обі-Кариму	20 000
В Норильську	12 000
На Таймурі	65 000
В Якутську	20 00
На «Дальстroi»	140 000
На «Особстрої»	25 000
В Казахській і Киргизькій ССР	65 000
В районах Барнаулу і Томську	70 000
В інших районах Сибіру	100 000

За даними цього журналу близько 10% населення балтайських країн (602 000 осіб) перебуває на засланні. Коли додати до наведеного числа також перебуваючих у соцістських тюрмах, дістанемо число, яке відповідає балтайським даним. На місце виселених балтайців систематично населяються чужинці, головно росіяни. З цих причин біологічна субстанція балтайських народів стоять перед застрашуванням, майже смертельною небезпекою.

Співпраця повстанців Балтики з УПА

Далекодумчі загрозливі наміри Москви супроти балтайських народів знаменно оскривили колишній американський консул у Литві Е. Й. Гаррісон¹: «Кремль плянует цілковито знищити Литву і обидві інші балтайські держави, Естонію та Латвію, і стерти їх з лиця землі». Невеликі балтайські народи (3 мільйони літвоців, понад 2 міл. лотиців і 1 200 000 естонців) уже під час першої балтайської окупації (початок 1940 року) організували сильний спротив, який виявився в різних формах до збройного.

На початку повторної балтайської окупації збройна боротьба в балтайських країнах мала масовий характер. В самій тільки Литві в 1944 році отримано число повстанців на 30 000, які малими відділами оперували в різних теренах Литви. Генерал Пецюлюніс, головний командир літвоцьких повстанців, що загинув в боротьбі з большевиками, був у постійному зв'язку з командою УПА. Ми диспонуємо оригінальними листівками і закликами, які з метою затіснення і посилення спільнотного фронту національно-визвольної боротьби були видавані балтайськими і українськими повстанцями. В одному з таких закликів українських повстанців, виданому в 1950 р. і зверненому до літвоців, лотиців і естонців, говориться:

«Гаряче вітаємо Вашу геройчу боротьбу за своє визволення від російсько-большевицького окупанта! В Україні також ведеться ущерта визвольна боротьба — затісніть зв'язки з українським визвольним рухом! З'єднанням фронтом розвиваймо наступ проти спільнотного окупанта! Хай живе антибільшевицький блок народів!

Відгукуйтесь таким самим способом на наш заклик!»

На початку 1952 року навіть західна преса принесла широкі інформації про розгорнутий підпільну боротьбу в балтайських країнах, а в Латвії зокрема. В цих інформаціях говорилося, що відділам В

ОГЛЯД ПОДІЙ В ССР

,Нові“ теми для атак преси**НОВИЙ НАСТУП НА РЕЛІГІЮ**

Московська «Правда» від дня 24. 7. на-
друкувала передову «Ширше розгорну-
ти науково-атеїстичну пропаганду», що
розвочала нову хвилю безбожницької
кампанії в ССР. Після «Правди» такі
статті почали появлятись в усій совєт-
ській пресі, радіо і т. д. З совєтської пре-
си довідуюмося, що почалася також ма-
сова агітація численних совєтських мі-
тингістів. Під таким самим наголовком
надрукована також стаття в «Радянській
Україні», що була передана київським
радіом від 6. 8, а радіо Станиславів від
5. 8 проголосило навіть війну сектам
(стаття «Сектанство та його реакційна
роля»).

Дані, якими розпоряджаємо, вказують,
що від часу відновлення російського прапо-
вославія в другій світовій війні совєт-
ська антирелігійна пропаганда занепала
і навіть була немило бачена. Перестав
входити орган антирелігійної пропаган-
ди «Безбожник», доволі спочасно помер
його начальний редактор Є. Ярослав-
ський, а натомість друковано органи ро-
сійської православної церкви. Щоправда,
в той час з'явилися деякі антирелігійні
книжки, але згадок про якісну поважні-
шу антирелігійну акцію немає. Навіть
«Ізвестія» що на весні ц. р. подали ін-
формацію про смерть вірменського ми-
трополита.

«Правда» стверджує, що релігійність
населення в ССР, особливо на селі —
не відібрана. «Радянська Україна» стверджує
те саме зокрема звертає увагу на релігій-
ність української людності в західних
областях України. Далі «Правда» атакує
партійців, профспілкові, комсомольські
і інші організації, зокрема органи освіти,
вчителів і Товариство для поширення
політичних і наукових знань, що вони не
ведуть атеїстичної роботи. Зокрема звер-
тають увагу на те, що вчителі цік не
реагують, коли помітять релігійність се-
ред учнів. «Правда» при цьому підкрес-
лює: «Ці пережитки не відмирають і не
відімрут самі собою, проти них треба
вести непослабну, наполегливу боротьбу».
Тобто, признається до невмірюваної ре-
лігії і до банкрутства тверджень тео-
ретиків безбожництва про «відмінання ре-
лігії» в несприятливих для неї умовах.

Звичайно, тут не йдеться про те, щоб
лиш «нагадати» партії, вчителям і бюро-
кратам про «їх обов'язки». Йдеться про
нову посилену антирелігійну кампанію,
яку припинив був советський уряд, щоб
використати російську православну цер-
кву для своїх імперських цілей. Можли-
во, що при послабленні тиску на вірую-
чих релігія почала поступово відроджу-
ватися, а радше — ті, що з своєю релі-
гійністю крилися, почали не боятися по-
казувати це і назовні. Другою причиною
посилення антирелігійного курсу в ССР
може ще бути розрахунок, що «відроджене»
російського православія вже шир-
ше використати не можна, тому треба
припинити його поширення.

В статтях, щоправда, згадується про
«свободу совісти» і «релігійних культів»
у советській конституції і навіть про те,
щоб атеїстична пропаганда велася так,
щоб «не ображати релігійних почувань
громадян». Але хіба ця 124. стаття кон-
ституції має більше значення? Масовість
акції вказує радше на те, що уряд ви-
користає в своїй антирелігійній «пропа-
ганді» всі засоби, можливо, включно з
арештами і висилкою в Сибір.

«ВАТИКАН»

I «БУРЖУАЗНІ НАЦІОНАЛІСТИ»

В цій протирелігійній акції зачеплено
також Ватикан. В статті «Радянської
України», про яку ми вже згадали ви-
ще, говориться: «... у західних областях
науково-атеїстична пропаганда має бути
поставлена особливо широко. Тут вона
повинна органічно поєднуватися з ви-
криттям злонечності Ватицана». Ця замітка посередно вказує на
існування в Галичині греко-католицької
церкви і на її авторитет серед населення,
який большевики намагаються знищити.

Акція проти авторитету Ватикану не
ведеться тільки по лінії атеїстичної про-
паганти. В «Радянській Україні» від 17.
7 надрукована рецензія М. Мар'янова на
новий фільм проти українського підпіл-
ля «Про що забувати не можна» (Сценарій
Л. Лукова і Я. Смоляка, поставлення
Лукова, випуск Московської кіностудії
ім. М. Горького). Найперше передрукус-
то деякі місяці рецензії: Отже радян-
ським людям «не можна забувати» того,
що

«Ворог підступний, він може захова-
тися під личиною скромного букиніста,
любителя старої книги або балакучого
доцента, викладача історії чи старої і не-
мінної жінки — скромної і тихої прожи-
валки в сім'ї. Ворог хитрий — він може
діяти не тільки бомбою чи кулею, а і

розтлінним словом, «свинцевим пілом»
інтриг і склок.

«Об'єктом такої моральної диверсії во-
рожої агентури є в фільмі головний ге-
рой — видатний письменник Олександр Гараш. Його твори завдають нищівних
ударів чорним силам світу: воїнські реакції — палим війни та їх наймитам — україн-
ським буржуазним націоналістам, духовним отруйникам народу — шпигунам у
чорних сутанах, посланцям Ватикану».

Ми вмисне напели таку довгу цитату з рецензії Мар'янова, щоб показати, як
бачить проблему соєтського діячів культури (його здінка опливу підпілля на населе-
ння). В цьому пляні витримано весь
фільм — всюди діють агенти націоналі-
стів, в школах, гуртожитках, пресі, на
квартирах; вони інтригами намагаються
зліквідувати Гараша — і фільм має бути
мобілізованим всіх «до пильності». Мар'я-
нов нарикає тільки на те, що недомагає
композиції фільму, деякі місця позбав-
лені «живітової достовірності», недостат-
ньо викрито «пілступну і злочинну діяль-
ність ворожої агентури», і, врешті, що ці
персонажі «позбавлені біографії» — біо-
графії ворожих розвідників дрібнять
уяву про ту небезпеку, яку вони станов-
лять для радянських людей». (Показано
тільки, що поодинокі вороги роблять в
даний момент).

Це вже третій з черги фільм про-
ти українського підпілля, що іх випущено
в цьому році. Советський режим вирішив
вести відкриту кампанію проти впливів
підпілля в Україні, щоб його скомпромі-
тувати, бо думає так: при мовчанні ті, що
не зустрічалися з підпіллям, будуть мати
до цього тільки більший ресурс, а так,
деякі, може повірять в «агентурність»
підпілля. Відкрито говориться тепер в
ССР і про деякі інші справи, що так само,
як пропаганда проти підпілля. в пер-

шу чергу тільки розкривають поверх-
ність комуністичної пропаганди, через що
вона не здобула серед населення глибшо-
го грунту. Візьмім наприклад,

ЛІТЕРАТУРНУ ДИСКУСІЮ.

В вересні має відбутися черговий —
другий з'їзд ССП (Спілки советських пис-
менників), що його скликають по двадця-
ти роках мертвоччини і казенниці на
цьому полі. (Перший з'їзд відбувся
1934 р.). Це ж спонукало скликати цей
з'їзд по двадцять роках?

Після смерті Сталіна наступило деяке
відтруження також на літературному і
мистецькому відтинку, дуже виразним
висловом чого були дискусії на минулорічному пленумі правління ССП, що по-
сугут йшли під гаслом: геть з казенниці-
ною. Дуже правдоподібно, що на таку
лінію була тиха згода ЦК партії, що дуже
добре здас собі справу з занепаду со-
ветської літератури і мистецтва. Партия
рішила попустити і на цьому відтинку,
щоб дати делік можливості розвитку.

Але попущені поводи підсоветські дія-
чі мистецтва зрозуміли як заклики до
попутного відродження. За півроку під
впливом подику позного вітру постало дуже
багато літературних творів, вістря
яких звернулося частково проти анти-
народної советської системи і створених
нею життєвих відносин. Советський
уряд вжахнувся з такого висліду від-
пруженні, в першу чергу на відтинку
літератури, що є зрозумілі для найши-
ших мас населення, — і протрублено
відворот.

«Правда» під 6. 5 подала постанову
правління ССП про викинення з ССП за
... ряд аморальних і антисуспільних про-
ступків: А. Суркова, Н. Вірти, Д. Калса-
ніса, Л. Коробова та інших. Першим ви-
ступив у московській «Правді» від 25. 5
Сурков, старий партійний літературний

дресувальник, з гострим осудом В. Поме-
рапцева, Ф. Абрамова, М. Ліфшича, М.
Щеглова, Ф. Панферова, Н. Вірти, Л. Зо-
ріна та інших і журналів «Новий мир»,
«Знамя» і «Октябрь». Сурков заповів ве-
ресневий з'їзд ССП і дискусію, яка ма-
ла б цей з'їзд підготовити.

З того часу в советській пресі ведеть-
ся дискусія. Найцікавішим у цій диску-
сії є те, що виступають не тільки пар-
тійні дресувальники, але також против-
ники їх поглядів. Щоправда, вони вже
не відважуються виступати так ясно, як
за попередньою періоду деякої свободи,
але виступають в обороні поглядів, що
не вкладаються в інтерпретацію теорії
соціалістичного реалізму, а то і виходять
поза її рамки. Звичайно, вони формаль-
но декларують себе визнавцями соціалі-
стичного реалізму, чого не було в період
«свободи» після смерті Сталіна.

Сьогодні годі пророкувати, як буде да-
лі: чи партія дозволить на більші «віль-
ності» в мистецтві і скоче тільки приту-
пiti антирежимне (в розумінні ЦК) ві-
стря мистецтва, чи скоче привернути
сталинську казенницу. Це покаже верес-
невий з'їзд ССП. Але важливим є те, що
ЦК не може собі дозволити на ліквіда-
цію «розвірканих» літераторів хірургіч-
ним способом, при допомозі поліції і апа-
рату. Паоті змушена по 20 роках іти
на новий з'їзд, змушена вести в цій спра-
ві довгу дискусію і допускати в ній ін-
ші, неурядові тенденції. Життя зрушило
з мертвої точки, і партія не має стільки
сил, щоб натягти будіт за так, як хоті-
лось би.

СОВЕТСЬКЕ «СПАРТАНСТВО»**I ЖИТТЯ**

Найбільше шуму в цій переїздовій
пропаганді набрала поява в п'ятому чис-
лі журналу «Знамя» 92-сторінкової пові-
сті Іллі Еренбурга «Оттепель» («Відли-
га»). Основна ідея повісті — конфлікт
підсоветської людини з советською систе-
мою, яка примушує людину відіка-
тися свого вільного духовного, морального,
фізичного і т. д. життя, одним словом —
своє людського «я» в ім'я спартанської
набуднічності і службі казенним інтересам і візіям якогось абстрактного і
непевного «життя завтра».

В повісті виступають персонажі з усіх
ділянок життя. Тут і мистець, що задля
кар'єри відікся своєї творчості і має
казені льозунги і портрети. А на проти-
вагу йому — справжній мистець, що бі-
дує, але має добре твори і ховає їх у
шаху, бо в советських умовах вони ні-
кому не потрібні. Тут висвітлена совет-
ська бюрократія, особливі типи без вну-
трішнього життя, голі кар'єристи, що
подають державними плянами не бачать ні
живих людей, ні родин, ні духових вар-
тостей. Тут і молодь, без поривів, чужа
урядовій агітації, що прагне тільки
краще жити. Звичайно, Еренбург виво-
дить і інших типів, позитивних у совет-
ському розумінні діячів, але вони ви-
ходять штучно на тлі реальних, зглибока
схоплених персонажів. Також позбавле-
ні доказової сили пояснення автора, що
мертвочину породила бюрократія. Ці
докази пропонують основні ідеї твору —
«відлиза». Повіяв теплий вітер, відмерзла
заклякла земля, починається нове жит-
тя.

«Колективне керівництво» злякалося
відбиття підсоветського життя в створен-
ні Еренбургом дзеркалі. Воно хотіло б
це дзеркало розбити, знищити. Але ана-
ліза підсоветських відносин указує на те,
що уряд цього собі дозволити не може.
Спартанського булацтва вже більше не
хоче терпіти підсоветська людина. Через
це — умовне покращення відносин у
концентраційних таборах; через це — плян
«піднесення добробуту», таки зараз, не-
гайно; через це — поступки національ-
ним почуванням інших народів тощо.

Докладніше це можна показати при
роздгляді мобілізації молоді на ціліни.
Уряд уже не може собі дозволити прямої
мобілізації робітників, як це бувало пе-
ред тим. Щоб примусити молодь іхати в
Казахстан, уряд мусить там будувати
будинки, забезпечити робітників усім
необхідним до життя і т. д. Про це все
вже понад півроку широко пропагується
в пресі і гостро картаються всяки недо-
магання. В Україні ведеться пропаганда,
що в Казахстані цілими селищами
живуть українці, що зберігають усі на-
ціональні традиції, як і в Україні. Вони
мовляють, гостинно приймають своїх земля-
ків і поділяються з ними всім. Досі про це
мовчали, немов україн

Німеччина - Гордій вузол

Політичні події знову висунули німецьке питання на дений порядок дипломатичної акції урядів і поставило його в центр уваги світової преси. В «СУ» від 1. 6. 1952 в статті п. з «Перед вирішальною пробою сил» ми зформулювали німецьку проблему так:

а) проблема Німеччини — це питання європейської політики в холодній війні між Сходом і Заходом, тобто засіб у міральній, ідейній і концепційній лінії між Сходом і Заходом;

б) вона має два аспекти: західноєвропейський і міжнародний. Перший аспект — це все, що стосується генерального договору чи т. зв. німецького договору, а другий — все те, що стосується мирового договору з усією Німеччиною;

в) проблема німецького договору — це питання інтеграції Західної Німеччини по боці держав ОПАП-у, а проблема мирового договору — це питання згоди великої чверкі щодо ролі об'єднаної Німеччини в Європі;

г) центральне становище Німеччини з її технічним та восьмим потенціалом має важливі стратегічні значення для обох антагоністичних блоків.

Як Кремль уміє загравати німецькою проблемою в холодній війні, доводить берлінська та женевська конференції і остання нота ССР від 24 липня з проектом скликання нової конференції в справі Німеччини і Австрії.

Коли йдеться про західноєвропейський аспект німецької проблеми, тобто про генеральний договір та ЕОС, то розв'язка цих проблем не поступила ані кроку вперед. Лише тепер з'явилася спрвакня «зуря в шклянці води», викликана саме ініціативою ССР. Ключ до німецького питання не лише у внутрішньо-європейському, але і в міжнародному аспекті має в своїх руках прем'єр Франції Мандес-Франс. Він здобувся на відважу поставити це питання для остаточного вирішення як на форум уряду, так і парламенту. Французький уряд великим більшістю голосів прийняв проект Мандес-Франса внести додаткові клявзули в формі

«Інтерпретаційного протоколу»

до договору про ЕОС. Троє міністрів — колишніх деголітів з міністрам обороною Кенігс на чолі не прийняли проєктів Мандес-Франса і виступили з урядом. Цей інтерпретаційний протокол зустрівся з критикою інших членів ЕОС-у — США і Великобританії. Остаточна доля цього пристоку рішилась на конференції держав ЕОС-у, 19 серпня в Брюсселі. Загалом панує погляд, що інтерпретаційний протокол докорінно змінив зміст дотеперішніх умов. Програма термінової дії щодо реалізації ЕОС-у, яка дотепер ніяк не була виконана, передбачає остаточні дебати у французькому парламенті на 24 серпня. Предметом нарад має бути «генеральний договір» для Німеччини і сполучений з ним договір про ЕОС; отже входить, що французький уряд не застосує побажань Аденauera про відокремлення «генерального договору» від ЕОС-у. По хірургічній дії, що її Мандес-Франс виконав в уряді, перед ним стоїть ще іспит на брюссельській конференції, а отісля — перед парламентом. Чи він перепливе повз цю Сіцілію і Харібу, в питанням. Запускатися в лябірінти французької тактики щодо німецької політики дуже небезечно, бо вона узалежнена не лише від внутрішньо-партийного співвідношення сил, яке тепер є дуже нестале, але ще й від зовнішніх сил, передусім від Москви, що вміло грає комуністичною партією у внутрішній політиці Франції. Цікаву розв'язку справи ЕОС-у подає французький тижневик «Експрес», редактований близьким приятелем прем'єра. Ця газета припускає, що французький парламент ратифікує ЕОС з клявзулою, що його правосудливість наступить щойно тоді, коли до певного терміну не прийде згода ССР на об'єднання Німеччини на підставі вільних виборів. Така розв'язка мала б бути також остаточним рішенням Франції поставити перед Москвою альтернативу: або згодитися на об'єднання Німеччини на певних передумовах, або прийняти рішення Франції ратифікувати ЕОС і включити Німеччину до західної оборони.

Советський маківелізм

Міжнародний аспект німецької проблеми, що його Москва висуває в формі «мирового договору» як альтернативи до ЕОС-у (Європейської оборонної спільноти) і у формі «загальноєвропейської системи колективної оборони» як альтернативи до ОПАП-у, з'ясований у ноті со-

вєтського уряду від 24 липня 1954 р. і передовою «Правди» від 26 липня під заголовком «Гарантування колективної безпеки в Європі — наступне завдання». Ця нота є відповіддю на ноту трьох західних держав від 7 травня 1954 р. Заходня нота виходила з залежності, що СН не може виконати свою місію в організації колективної безпеки, бо її торпедує непримиренна політика ССР. Тому для гарантування безпеки Європи постав ОПАП, до якого через ЕОС має включитися також Німецька Федераційна Республіка. Заході не може приняти проєкту ССР про загальноєвропейську і колективну безпеку, бо він явно грунтуються на невтілзі Німеччини та збереженні її поділу і зберігає без змін односторонні, політичні і військові, контролю над країнами Східної Європи, здійснювані «світським урядом». Заході попросту не має довір'я до миролюбності ССР і жадає насамперед доказів.

Советська нота від 24 липня носить полемічний характер і повна діялектичних викрутів. Істотна в цій ноті лише пропозиція Москви скликати протягом найближчих місяців нараду всіх європейських держав, які забажають взяти в ній участь. Участь у цій нараді повин-

ні взяти США, а Китайська Народна Республіка має постарати на це нараду своїх спостерігачів. Метою такої конференції, на думку Москви, є «збігні думки в питанні про створення системи колективної безпеки Європи». Кремль додовинчив проєкт загальноєвропейського договору про колективну безпеку в Європі новою тезою про співробітництво в економічній галузі. В ноті сказано:

«Мається на увазі, що держави-учасники договору візьмуть на себе зобов'язання відбити заходів, спрямованих на розвиток торгівлі та інші: економічні зв'язки між державами, що відповідають з'єднанням народів і ч'ятим зміненнями миру та міжнародного співробітництва».

Це є той новий хробак на гачку загальноєвропейського пакту, що мав би полегшити Франції і Німеччині проковтнути цей гачок.

Як передумову розв'язки німецького і австрійського питання, Москва висуває конечність створення «загальноєвропейської системи колективної безпеки». «Вона, — читаємо в перетворі «Правди», — допомогла в об'єднанні Німеччини як миролюбної демократичної держави... і з виведенням з Німеччини окупаційних

військ і з узгодженням обмеженим чи-セルності німецької поліції забезпечувала б невтілзі Німеччини, запобігала б відродженню вогнища війни в серці Європи, до чого неміг че веде відновлення німецького мілітаризму».

Логіка така: вовк, перед яким хоче охоронитися Європа, сам хоче гарантувати овець безпеку. Москва дуже сприяє маскую свої наміри, надаючи їм шляхетного вигляду: вона, мовляв, хоче перевороти розбиття Європи, встановити об'єднання Німеччини, привернути суверенність Австрії, наладити торговельні і господарські відносини між поділеною залізною завісою Європою, виселімінувати весну загрозу між європейськими країнами тощо. Всі ці благодаті принесе людству реалізація загальноєвропейської системи колективної безпеки. Таким міровим трюком Москва хоче встановити, точніше — поширити «раз союїса» на решту Європи. Цей наївний маківелізм характеризує всю советську політику в Європі. Наполегливе накидання Європі і всьому її світові «співжиття двох систем» як єдиного гаранта миру є основною советською проблемою, яку поширило і на німецьке питання. Німецьке питання — це немов Гордій вузол, від розв'язання якого залежить успіх большевицького мирного трюку.

Розв'яже його дипломатія чи меч Александра?

Ій стратегічній концепції американці заступали погляд, що великою перевагою в полі треба знищити ворога на восьму широкому фронти, а англійці — що боковими наступами треба його ослабляти і знищити головним ударом в серце; тобто англійці хочуть ворога «виманевровувати», а американці — «виснажувати в матеріалі». Тактично англійці заступають погляд концентрованого удара в серце, а американці — сталого, безперебійного наступу на широкому фронти. В операційній дії американці дають командирам завдання і повну індіцитиву, а англійці при операціях хочуть мати вплив на виконання і можливість зміни завдання. Якщо йдеться про стратегічну мету, то американці бачать її лише в знищенні або в примушенні ворога коритися їх волі, а британці при мілітарному плянуванні кладуть ще вагу на завішньо-політичні цілі.

Цей період у житті маршала Монтгомері є вирішний у формуванні його стратегічної і тактичної думки.

На початку 1944 року Монтгомері був головнокомандувачем британської інвазійної армії в Європі. Вільмот вважає, що якби було прийнято плян інвазії Монтгомері на Рурцину, війна була б скінчилася на один рік скоріше і большевики не сиділи б сьогодні в Берліні, ні у Відні.

На пості головнокомандувача інвазійної армії Монтгомері показав себе супроти американців як простоліній командир з власною воєю, який вміє відстоюти свої погляди.

Після капітуляції Монтгомері виконує функції мілітарного губернатора в Західній Німеччині, в 1946 році стає шефом британського генерального штабу, а згодом переїмає також пост заступника головнокомандувача ОПАП-у. Через цей його пост спадає на його плечі співвідповідальність за оборону Європи.

Остання його промова дає проникливу аналізу сучасного становища і відповідь на питання, як виглядатиме війна в атомову добу і як треба до неї підготуватися, щоб її пережити. Цьому завданню присвячує тепер 66-літній маршал усієї своєї сили і все знання, набуте за 45-літній військову службу.

М. Б.

У МАЛІЙ ПОЛІТИЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ в-ва «Сучасна Україна» появилися:

ч. 1
доц. д-ра Лева Ребета «ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ»
Ціна: 0,50 н.м. — 0,15 дол. — 1 шил.

ч. 2
д-ра Богдана Галайчука «НАЦІЯ ПОНЕВОЛЕНА, АЛЕ ДЕРЖАВНА»
(Українська визвольна справа з міжнародно-правного пункту бачення)
Ціна: 1,50 н. м. — 0,50 дол. — 3 шил.

ч. 3
Всеволод Голуба «УКРАЇНА В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ»
(Огляд історії прийняття та дільності з узглідненням міжнародно-правної позиції та деякими політичними висновками)
Ціна: 1,20 н. м. — 0,40 дол. — 2/6 шил.

а в послідовній пляновій дії. У своїх мемуарах він не закриває факту, що завжди ставався виступати з переважаючими силами, які вважав головною гарантією перемоги. Істотним є те, що він завжди вмів подбати про ці сили і тримати їх там, де цього вимагала ситуація. Якщо Роммель часто ставив все на одну карту і на власне щастя у своїй тактиці проривів, то Монтгомері переважно тримався широкого фронту і лише обмежувався до вишукання і «нащипування» слабих місць противника. З послідовністю сухого калькулю Монтгомері не шукає надзвичайних окázíй, не використовує нагод, лише послідовно і вперто виконує раз прийнятий плян. Він остережно, як слимак, виставляє свої ріжки не на те, щоб ударити-ніщити, а на те, щоб вистежити небезпеку. Це акцентування забезпечення за собою матеріальної переваги і обережність є наймаркантнішою притаметою Монтгомері як полководця і стратега.

Імпровізація, яка в разі успіху дає ефект, не є сферою, в якій живе ум Монтгомері. Лише тверда логіка і холодний розрахунок є елементами, якими він грало. Цю рису його характеру критикує його земляк генерал Фаллер, бо вона, на думку критика, не використовувала рухливості танкової зброя і обмежувала операції до матеріялових битв. Зате ця тактика знайшла схвалення в австралійського воєнного історика Честера Вільмotta. Згаданий історик у творі «The Struggle for Europe» вбачає в тактиці Монтгомері найкращі зразки стратегії, яку дала друга світова війна. Коли Черчіл у другій світовій війні репрезентував англійську політику, то Монтгомері репрезентував її воєнну стратегію. Вільмот характеризує різницю між американською і британською стратегіями: в сво-

Лейбористи в Москві і Пекіні

Подорож групи чоловіків британських соціалістів в Пекін з метою відвідати Мао-Тсє-Тунга могла б бути різно інтерпретована, якби вона згідно з попереднім планом була обмежена тільки і виключно до Китайської Народної Республіки. В такому випадку прихильники теперішньої лінії англійської закордонної політики мали б право і змогу висувати цілі ряд аргументів про доцільність втримування добрих взаємин з комуністичними країнами за винятком самого ССРС. Тоді важко було б збивати теzu, що конечною і потрібною є позитивна настанова супроти тих комуністичних держав, які в наслідок колоніальні імперіалізму різних європейських держав, а головно з причини надмірного соціального визиску і гніту мали нещастя почасті під вплив большевизму і прийняли у своїх країнах комуністичний суспільний лад. Можна було б доводити, що однаків з головними напрямами політики Заходу повинно стати намагання відколоти ці комуністичні країни від ССРС, освідомлюючи їх у тому, що советський комунізм не прагне до співпраці інтернаціональних комуністів в усьому світі, але є тільки продовженням і випливом російського, до речі, білого імперіалізму і, нарешті, що вони повинні ізольуватись від московського центру.

Всі такі і подібні розумування залишаються однак абстрактними теоретизуваннями, коли зважимо, що британські лейбористи не полетіли прямо в Пекін, але рішилися відвідати ще й Москву. До останньої хвилини не було відомо, хто і як прийде англійську лейбористську делегацію, яка 9 серпня відлітає з Лондона і до якої входять наступні особи: Клемент Р. Етлі — голова партії і експонент її правого крила, яке тримає тепер більшість в екзекутиві; Ендрін Беван — керівник лівого радикального крила соціалістичної партії; Морган Філліпс — генеральний секретар; Вільфред Бірг — діловий представник лейбористської партії; д-р Едіт Саммерскіл — експерт у профспілкових справах і ще троє лейбористських партійних політиків.

Коли сам Маленков і ціла плеяда большевицьких вельмож згодилася будти «чарівними» гостями і з вишуканими жестами піклувалися лейбористською делегацією, стало явним, що з одного боку, большевики бажають успішно продовжувати «мирів оренду», а, з другого боку лейбористські лідери не думають іхати в Китай з намірами бунтувати тамошніх комуністів.

Від самого початку прибутия гостей в Москву британський амбасадор в Москві, сер Вільям Гейтер, дотримував їм товариства і дав до зрозуміння, що їх подорож не йде в розріз з політикою теперішнього уряду його держави, а, навпаки, може бути інтерпретована як неофіційна, але фактична лінія британської зовнішньої політики. В Москві під час цих відвідин відбулися два розкішні банкети: прийняття у Маленкова і відвідини большевицьких вельмож (Маленкова, Хрущова, Молотова, Вишнівського, Шверніка і Мікова) та лейбористської делегації у британського амбасадора. Атмосфера гостин була дуже приятною і відзначалася далекодумчим обостороннім зацікавленням. Кажуть, що присутнім було важко розстаться, такими «цікавими і сердечними» були їх розмови. Маленков особисто показався «шармантичним» джентльменом, кокетуючи з начою Саммерскії у саду і вручаючи її власно-ручно зірвані квіти.

Було з найвінім уважати, що перебування групи лейбористських лідерів у Москві є виявом політики тільки цієї партії. Аж надто добре відомо, що Великобританія належить до тих країн, які мають одну, національну і всеспартійну, закордонну політику. Можна сміливо твердити, що згадана делегація отримала апробату Черчіла й Ідена. Незабаром після прибутия цих британців до ССРС офіційні советські кола вислали запрошення на приїзд делегації британського парламенту. Дуже вигідно якраз урядові залишили цю дійсності невдалу справу переговорів з большевиками опозиційної партії, щоб не надто наражуватися на американські докори. Англо-американське напруження зростає і без того в значній мірі, і подорож лейбористів в ССРС наявно не захоплюватиме американської громадської думки.

Виглядає, що британська закордонна політика послідовно йде накресленням Черчілом шляхом «мирної Коекзистенції» з російським большевизмом. Ця політика у великих мірі диктувана страхом перед можливістю вживання атомової зброї. Присутність Етлі і Філліпса, представників поміркованого британського соціалізму, свідчить про те, що контакт з советами і залишанням до них не є приміжкою Бевана, якого Сальвадоре де Мадарида влуч-

но назвав «комічним птахом», але випливом продуманої, прокалькульованої, свідомої і пересадно реалістичної політики Великобританії, керманич якої обстоюють думку, що «мирне співіснування» з большевизмом є не тільки потрібним, але єдино можливим.

Другим етапом подорожі лейбористської групи буде Пекін. Там Етлі і його однопартійці перебудуть приблизно три тижні і за всією імовірністю вести розмови про нав'язання найтісніших торговельних взаємин між Великобританією і Китаєм, про британську підтримку в справі заміни китайського представництва в ОН тощо. Мао-Тсє-Тунг, мабуть, зуміє переконати своїх гостей в потребі «мирної коекзистенції»; в дальшому він намагатиметься запевнити їх про безмежні можливості на китайському ринку збуту. Для крашого обґрунтування своєї позиції китайці покликуться на факт їх активної співпраці з азійськими країнами... монцелту, які задекларували вже свій нейтралітет і рішилися не включатися в жодні обронні системи і формациї, надто коли такі будуть творені і підтримувані США.

Попередні відвідини лейбористських лідерів у Москві перекреслили евентуальні плани про відколення червоного Китаю від Москви. Вже від досішого часу британська закордонна політика не включалася в американські пропозиції створення спільної оборонної системи в Азії, а зокрема в її південносхідній частині. Британці відмежувалися від американських пропозицій спільної акції в Індо-Китаї. На женевській конференції прийшло навіть до відкритого розходження між поглядами Даллеса й Ідена; як в свою чергу призвело до фатальної дипломатичної поразки американців і уможлививо легальнє зафіксування розділу Індо-Китаю.

Керманич британської пітті протистояв поглядам про конечність зустрічі з червоним Китаєм. Їх теза зводилася до ствердження, що доцільним є прийняття в ОН червоне китайське представництво, опортуністичне — торгувати з Пекіном і що в наслідок розумної і реалістичної політики вдастся здійснити в Азії справжній нейтралітет азійських держав включно з комуністичними. Вони вважали, що російські і китайські національні інтереси не тільки не є співінні, а, навпаки, ідуть цілковито в розріз. Британська політика в Азії по сьогоднішній день базується на принципі балансу сил, який Великобританія бажала б здійснити в глобальному маштабі. Тому, може, рішено не тільки йти окремою дорогою в Азії, але ще й ствердже-

но, що теза «мирного співіснування» можлива до поширення і що в її засіг входитиме також взаємини Англії з ССРС. Передчасним було б припустити, що Великобританія вже вийшла з західного блоку, але неспірно є її готовість вести іншу політику, ніж політика США. Немає сумніву, що ставка певних американських кіл на Бао-Дая, Чан-Кай-Шека і подібних представників феодальної і реакційної працівні не може захопити ні азійців, ні тих, які мають більший політичний досвід в азійських проблемах. Англійці знають добре, який спротив викликає в Азії, наприклад, підтримка Чан-Кай-Шека, а ще більше його численної родини і скорумпованого оточення.

Якби британська політика ішла шляхом відколоування комуністичних національних держав від ССРС, тоді важко було з заперечити потребу такого поступування. Однак британці рішилися погоджувати азійські справи за попереднім узгодненням з Кремлем. В цьому контексті не може бути мови про те, що подорож британських лейбористів є випливом окремішної, але здекларовано антибольшевицької політики. Розмови тільки з червоним Китаєм можна було б інтерпретувати в цей спосіб. Але розмови з большевиками, до того приязні і позитивні, не свідчать про будь-які наміри британської політики діяти проти большевицької агресії. Такі розмови і попередні домовлення з російськими большевиками про азійські, а зокрема китайські справи, впевнюють зорієнтованих на Росію комуністів у правильності їх політики і притуплюють усі бажання національних комуністів в Азії відірваних від російського центру.

Британські лейбористи розпочали свою китайську подорож дуже невлучко і необдумано. Вступаючи в Москву, вони позбулися своїх найкращих аргументів для розмов з китайськими комуністами. Вони тим самим згодилися на советську, а ще більш російську концепцію розмови одного західного партнера з усім комуністичним світом. Якщо китайські відвідини мали взагалі відбутися, то їх сенс лежав хібащо в окремішному трактуванні Китаю. Британці повинні були у цім випадку сказати, що вони готові говорити тільки і виключно з червоним Китаєм без російського втручання, посередництва і диригування. Але сталося інше. Замість того, щоб подорож підтримала китайсько-російські відносини, щоб була створена бодай найменша ціліна в комуністичному світі, щоб постало тільки недовіра Москви до поодиноких китайських комуністів, — осягнено протилежного, а саме — загострення британсько-американських відносин і впевнення червоного Китаю, що Великобританія говорить з ними саме через Москву.

Ярослав З. Пеленський

Ліквідація колоніалізму

Мабуть, жадна епоха новітніх історичних часів не принесла з собою так благато народовбивства, терору, жертв, визиску і соціального гніту, як століття колоніального панування імперіалістичних держав, які привласнили собі всю Африку і великих народів в тоді найкращо прогульовані, коли певна група націй панує над іншими. Однак національне відродження, зокрема азійських народів, бажання жити власними самостійними державах і прямування до здіснення соціальної справедливості припинило похід імперіального колоніалізму, і в теперішньому столітті переживася не тільки великий процес здіснення прагнень неповелених народів, а також і ліквідацію вісімкої колоніальної системи.

Одна з старих колоніальних потуг, а саме Великобританія зрозуміла першо, що важко буде при допомозі насильства і терору здушувати прагнення цих народів. Тому керманич цієї країни рішилися після закінчення другої світової війни піти назустріч антиколоніальному рухові і поступово передали всі держави і політичні права Індії, Бірмі, Пакістанові, Трансіорданії, Цейлонові, Ізраїлеві і Суданові. Недавно полагоджено ірансько-британські і єгипетсько-британські конфлікти, а на їх місці прийшли домовлення, які, не зважаючи на матеріальні втрати Великобританії, заохочили все таки її добри економічні, культурні і чисто персоналні зв'язки з колишніми колоніями або іншими залежними країнами.

Інші країни, які володіли колоніальними посилостями, не пішли спідами Великобританії і гадали, що самостійницькі бажання є тільки «авантюрою тубільця», пробуючи звести всі заходи і чини незалежницьких тaborів до «бандитизму екстремізму, зоологічного націоналізму» тощо. Таку методу застосувала в першу чергу Франція; однаке поразка в Індо-

Китаї довела абсурдальність «сильної політики в колоніях». Реалістичні, думачі французькі елементи частково зрозуміли питому вагу національного процесу і намагаються, наприклад, у Тунісі, досягти нормалізації відносин і справжнього замирения. Якраз тепер сталося на азійському континенті дві події, які вказують на продовжування процесу ліквідації колоніалізму.

Першою є розв'язання голляндсько-індонезійської унії. Всіді за стверденою Індії з Індією самостійністю в 1949 р. прийшло до створення голляндсько-індонезійської унії, яка однак протягом останніх п'ятьох років не змогла себе вправдати. З цієї причини обидві сторони вважали за доцільне розв'язати унію офіційним актом.

В Газі підписано 10 серпня протокол, який формально і практично закінчив період союзно-федерального пов'язання Голляндії з Індією. Голляндську сторону заступив міністер закордонних справ Люсі, індонезійську делегацію очолював його колега в уряді Сонаріо. Вже сама участь міністрів закордонних справ вказує на те, що взаємини цих двох країн відтепер матимуть виключно міжнародний характер. Згаданий протокол стверджує формальне розв'язання унії і тим самим означає ануляцію всіх з нею звязаних домовленостей про питання оборони і торговельні та культурні зносин. Обидві держави обмінюються нормальними дипломатичними представництвами, на місці дотеперішніх високих комісарів прийдуть амбасадори. Голляндія й Індія зобов'язуються принципово забезпечити громадянам обох сторін право і свободу заміщення та перебування в країнах їх теперішнього поселення, якщо таке не загрожує порядкові, їх власному здоров'ю і безпеці дотичної країни. Найважливішою точкою цього голляндсько-індонезійського договору є унормування фінансових і торговельних зносин. Коли йдеться про фінансові

захити престиж навіть тих західних кіл, які бажають чесної і справедливої розв'язки.

Але ще більш болючим і прикрим є те,

що Захід толерує сьогодні існування найбільшої системи колоніального поневолення, а саме — російського большевизму, ліквідація якого повинна біти в парі з загалью світовою ліквідацією колоніалізму язп.

МАЛА ЛІТЕРАТУРНА БІБЛІОТЕКА ч. 3
в-ва «Сучасна Україна»
Збірка поезій
Діми
«РОСЯНІ ЗОРІ»
Голос критики: «... Тому, читачу, дістаньте нову збірку поезій паризької поетки Діми «Росяні зорі»... Може вам буде корисно, після газет, дихнути російським ранком, босоніж пробігтися по російські траві чи по теплій, соняшній землі!»
(«Українець-Час», Париж, 26. 10. 1952)

Замовляти:
Verlag „Sučasna Ukrajina“
(13 b) München 2, Karlplatz 8/III
Germany — US - Zone

РЕЦЕНЗІЯ

На видатному посту в підпіллі

S'esan Korboński: W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ..., Instytut Literacki, Parigi 1954, str. 490
 Степан Корбонський: ИМЕНЕМ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ..., Літературний Інститут, Париз 1954, стор. 490

В десятиріччя варшавського повстання чільний діяч польського підпілля під час німецької окупації Польщі і керівник т. зв. «Цивільної боротьби», адвокат Степан Корбонський, ділиться з читачем своїми враженнями поміченнями з п'ятьох роців активної і керівної підпільної діяльності.

Уbrane в живу, безпосередню форму відтворюють в реалістичних барвах змагання польського народу з окупантами, а тому що автор ні трохи не намагається підретушовувати ані власну ролю і поведінку, ані свого підпільного довгілля, постає вірний образ великої і героїчної боротьби, тіні якої, теж відмінною Корбонським, ще чіткіше уточнюють патріотизм і жертвеність польського народу в змаганні до повного здобуття національної волі.

Заявивши у вступі: «Писатиму не тільки про близькі сторінки, але й тіні — в переконанні, що величині і непримінній вартості підпілля не потребують бронзи і не бояться правди», — автор остався вірним своїй засаді до останньої сторінки. З цього погляду обговорювана нами книга дуже різнилась від усього, що на цю тему появилось у поляків дотепер, і тому дозволимо собі докладніше познакомити наших читачів з її цікавим змістом.

Корбонський оповідає в першу чергу про себе, про все те, що сам пережив, бачив і в чому брав безпосередню участь. А що він стояв на одному з найвищих щаблів польської підпільної ієрархії, його оповідання набирають характеру документарних свідчень.

Вийшовши з середовища польської селянської партії «Стропництво людів», яку довіш час очолював відомий польський селянський політик Вінкентій Вітос і яка, по короткім перебуванні при владі на початку польської державності в двадцятих роках, була до упадку польської держави в опозиції і навіть зазнала переслідувань з боку режимового табору пілсудчиків, — Корбонський по програмі війні з німцями і п'вторі з фронту, відразу нав'язує зв'язки з своїми партійцями, а головно з колишнім маршалком соймом Матвієм Ратаем, і п'чинає організувати підпілля своєї партії.

Політичний комітет порозуміння — ПКП

В цей час (ідеться про кінець 1939 і початок 1940 року) по тимчасовій апатії і шоку, якого зазнали поляки по вересневій поразці, починає формуватися польське підпілля, в якому головна роль припадає колишнім опозиційним партіям. Т. зв. санакція (колишніх урядова партія) політично себе не активізує, а її членство, головно з кіл війська, вливається до військової підпільної організації «Об'єднання збройної боротьби» (Зв'язонек вальків збройної — ЗВЗ), яка від самого початку була підпорядкована безпосередньо екзильному польському урядові в Лондоні. 7 лютого 1940 р. відбувається перше спільне засідання представників підпільних партій (Польської соціалістичної партії — ПСП, «Стропництва людового» і «Стропництва народового») з представниками ЗВЗ, на якому однодушно приймається рішення «боротися з німцями на життя і смерть». На цій же конференції покликано до життя надрядне політичне тіло — Політичний комітет порозуміння — (ПКП), до якого входять представники всіх заступлених середовищ.

На весні 1940 р. остаточно наладнється зв'язок з польським екзильним урядом і твориться інституція «делегата уряду» з столичним осідком при ПКП. На пропозицію ПКП він був іменованій екзильним урядом і являв собою його представника в країні. Таким чином ПКП став за перших років польського підпілля політичною репрезентацією воюючої Польщі, її підпільним парламентом. Такий стан підтримав до весни 1941 р., коли покладено було нові підвалини під польську підпільну державу — спершу у формі Краєвої політичної репрезентації, а згодом і до самого кінця німецької окупації ці функції передіймас Рада національної едності (Рада единісців народовід).

Перший етап творення польської підпільної держави рисно скропленім кров'ю її найвизначніших представників. Гинуть від німецьких куль перші два голови ПКП, Ратай і Недзялковський (соціаліст, відомий варшавський адвокат і великий промовець); тисячі, багато тисяч членів підпілля попадають до концетраційних таборів, заповнені в'язниці і масово гине. Але, не зважаючи на втрати, кістяк підпільної влади стоїть, і воно починає діяти.

«Цивільна боротьба»

Від квітня 1941 р. Корбонський, на дручення своєї партії, виходить із складу ПКП і перебирає при ЗВЗ дуже відповідальні пост керівника т. зв. «Цивільної боротьби», яку очолює до кінця німецької окупації Польщі. Завдання «Цивільної боротьби», інституції, яка підлягала ЗВЗ, а рівночасно — екзильному урядові в Лондоні, розподілляється на пасивні — саботаж заряджені пімців на всіх ділянках народного життя — і активні, до яких належало ведення підпільного судівництва, ліквідація гестапівських агентів і тих німців, які освіблюють жорстоко знищалися над цивільним населенням і над в'язнями. Були випрацювані і розповсюджені приписи поведінки для всіх суспільних шарів народу, т. зв. «Кодекс прав і обов'язків добровільної політики і громадянині», і покликані до життя, під керівництвом декана варшавської адвокатської палати Леона Новодворського, спеціальні підпільне судівництво, яке розглядало справи, ухвалювало присуди і публікувало свої рішення за посередництвом підпільної преси або наліплюваннях на мурах оголошень. Широкому вахлареві провин — від наявної зради через колаборацію різної натури і до недотримування «Кодексу» — відповідала різність присуджуваних кар, що починалися карою смерті та відроченням справи до повного часу і кінчалися часто практикованою каргою буків, обстрілюванням волося тощо. Розпорядження «Цивільної боротьби» і постанови кодексу знаходили живу підтримку найширших кіл польського населення і таким чином повністю опанували життя окупованої країни. І хоч серед польського населення траплялися випадки зради і вислужування перед гестапом, проте дуже скоро стягали на себе заслужену кару, а це відсторушувало інших. З другого боку, «Цивільна боротьба», а головно підпільне судівництво, перебрали з часом функції караючого меча для окупантів, які почали боятися її — вістря щораз більше. Корбонський називає ряд випадків, коли по проголошенні присуду на німців вони відразу ж стачалися про перенесення до Німеччини, а в деяких випадках, як це мало місце з заудженим варшавським старостою-німцем, деліквент просив через польського знатомого дарувати йому життя і обіцяв поправу. Для підкреслення законності присуду, навіть при розстрілах на вулиці, виконуючи завжди старання відчитати засудженому хоча б перші слова присуду, які звучали: «Іменем Речі Пополітої Польської»... і ційно тобі стріляли.

Крім чисто політичної діяльності, «Цивільна боротьба» нищила банлігізм і поборювала різні прояви деморалізації населення (п'янство, визискування робітників, влаштовуючи час-від-часу відповідні акції.

Доля Литви, Латвії і Естонії перестерігає!

(Закінчення з 3 стор.)

свого «архієпископа» Філорета. Одночасно більшевики організують у Литві, Латвії і Естонії публічні антирелігійні конференції під гаслом: «Церква — ворог працюючих мас». На таких конференціях мусить участь населення і «спонтанно» схвалювати антирелігійні резолюції.

На еміграційному відтинку

Створення в травні 1953 року американською палатою репрезентантів спеціальної комісії на чолі з конгресменом Керстеном для дослідження російсько-більшевицької агресії і геноциду, вчиненого литовців, лотишам і естонцям, у великій мірі було заслугою добре зорганізованої і політично активної еміграції балтійських народів.

Балтійська еміграція по закінченні другої світової війни нараховувала 85 000 лотишів, 49 000 литовців і 35 000 естонців⁴⁾. За своєм соціальним і професійним складом еміграція з балтійських країн є дуже різною, охоплюючи політичні діячів, дипломатів, науковців, військовиків, селян і робітників. Вона зосередила свою діяльність на зовнішньо-інформативному і політично-дипломатичному відтинках. На окрему увагу заслуговує велика видавничість. Періодичне видавання високоякісних під науковим і політичним поглядом антибільшевицьких публікацій, головно англійською мовою, може бути добрим прикладом і для нас, української еміграції.

Політичні репрезентації Литви, Латвії

Зв'язок Варшава — Лондон

Корбонський ще з 1940 р. займається вдережданням радіового зв'язку з польським екзильним урядом, спершу з рамени своєї партії, а згодом як керівник «Цивільної боротьби». Сам адвокат за професією, він мусив вивчати абетку радиового зв'язку і став з часом висококваліфікованим знавцем справи. Спогадам про зв'язкову службу присвячено в книзі найбільше місця. Цілі розділи відведено опису труднощів, успіхів і розчарувань радіовій службі, змальовані силуети цілого ряду радистів, так що читач дістас заокруглений образ цього відтинку польського підпілля. І, як звичайно у Корбонського, він не щадить ні для себе, ні для своїх співробітників критичних заяв, згадує не тільки про справжніх героїв зв'язкової служби, але і про всяких Бур, Сашків і т. д., які виявилися звичайним злочином елемент м.

Почав Корбонський радіовий зв'язок кустарським апаратом. Перший висильний апарат був зіплений на піддаші Старого Міста (дільниця Варшави) аматором радистом, студентом Зютком, але з часом почала працювати вже кілька висильних станцій, і навіть були вдалі спроби з висиланням фонічних авіацій, які ловив Лондон. Повна самовідречення і посвята, виснажуюча нерви і смертельно небезпечна праця радіових зв'язкових польського підпілля знаходить у Корбонським великого покровителя і ентузіяста: він разом із своєю дружиною Зосею, невідступною товаришкою конспірації, присвячує цій справі чи не найбільше часу і особистого риску. Раз-у-раз падають радіостанції в руки гестапа, радисти гинуть. Зося стає сталим клієнтом кладовища на Повонзках, піклуєчись пілоронами «невідомих»: Зютка, Владка, Ришарда і багатьох інших. З часом примітивні продукти кустарства заступають високоякісні апарати, скинуті з альтанок літаків, але в парі з цим росте і небезпека. Гестапо творить спаєцьльну секцію гоніметрії для викривання радіостанцій. Інші апарати з точністю одного

метра уточнюють місце станції — поземні за польських священиків і залиничників гестапівці обманюють чуйність стійкових і роблять несподівані пілорони на прадкоочі станції. Люди гинуть, пропадають апарати. Але вже з нові радисти, вже летять в етер зашифровані кодом депеші до Лондону, приймаються інструкції від уряду. Зв'язок Варшава-Лондон діє безперебійно — і раз-у-раз виростають на Повонзках нові могили.

Варшавське повстання

Драматичним фіналом боротьби польського підпілля було варшавське повстання. Воно вже має велику літературу, але Корбонський дав своїм реалістичним описом нові нотки, які збагачують геройські картини нерівного бою. Автор «Іменем Речі Пополітої...» має почуття гумору та критицизму і не стидається описувати події так, як їх бачив, навіть якщо вони ніби не дуже схожі на геройство. Варто відзначити, особливо нам, українцям, відсутність у Корбонського на клопів на українців, — мовляв, українці душували варшавське повстання. Крім одного місяця, де автор притисне смерть одного з діячів підпілля якомусь українцеві, його опис вільний від противінських тенденцій, хоча в цілому Корбонський трактує західні українські землі як складову частину Польщі.

Зміна окупантів

Останні розділи книжки присвячені трагічним подіям уже під большевицькою окупацією. Підступне арештування керівників польського підпілля в Прушкові, куди їх запрошено нібито на конференцію в справі устійнення співпраці з соєвською армією, процес п'ятнадцяти в Москві, арешт Корбонського і його дружини польською комуністичною службою безпеки, звільнення в наслідок інтервенції Міколайчука і вибір Корбонського на посла до варшавського сойму. Перша промова в соймі на користь заарештованих членів підпілля і знову загроза арешту, якого в останні хвилину вдається йому уникнути. Наприкінці 1947 р. Корбонський разом з дружиною тікає на Захід.

Довголітніх членів польського підпілля, які ні разу не попалися в руки гестапа, ліквидують на очах Корбонського поспілами з НКВД. Зрівноважено приймає він велику трагедію свого народу, не знехочується, а думає над дальшими шляхами боротьби.

Л. О.

З БЛЮКНОТА РЕПОРТЕРА

СУМ у Німеччині на ховзькій дорозі

Гарного сонячного дня вирушаємо з Мюнхену на п'ятий красивий з'їзд СУМ-у в два літні табори української молоді в Баварії. Такий день, як сьогодні — це рідкість цього літа. Вирватися з великого міста на півтора днія в гірські окраїни — це напевно кожному піднести до настрий, не лише нам спішно, ми хочемо на місці п'ята га більше побачит

Пізнати і вивчити методи п'ятої колони

Треба пізнати, що західній світ присвячує щораз більше уваги поборюванню большевицької агентури та п'ятої колони у всіх її виглядах. Хоч методи поборювання цієї загрози ще мало успішні і дещо ослаблені. Ще багато тут типово західної сенсаційності, багато романтики і мало реалізму. Але це факт, що переважна більшість західного суспільства, а зокрема його відповідальні кола, вже усвідомлюють собі небезпеку «чорних павуків», і про неї говориться зовсім відкрито.

Так само матеріали і документи, принесені в Західну Європу бійцями УПА з рідних земель, вказують, з яких позицій найуспішніше бити по російському большевизму — цій перефарбованій наочної реакційній системі. Сама наявність однадцятирічної організованої боротьби УПА та визвольного підпілля і опубліковані в наших газетах документи, як от «Заклик українських повстанців до населення України в справі збирания матеріалів па большевицьких злочинців», «За чо погиб тов. Носов» і багато інших, — вказують, що там, в Україні, розкрили партійну і ембейську «проблематику» поліційної держави.

А серед нашої еміграції?

Могло б здаватися, що щодо цього в нас, на еміграції, набагато краще, хоч би завдяки свободі рухів та діяння. Але якраз очима заокеанського українця, далеко від внутрішньо-партийних перевірок і незасікаваного втворенні мітів та легенд і в кадильному алілуїстстві рідним емігрантським партійним вождям, можна додглянути, що в багатьох і різних випадках деякі наші партійні середовища стають жертвами большевицької агентури. (На деякі такі випадки вказав — щоправда, дуже обережно — інж. Д. Андрієвський в паризькім «Українськім Слові»). Нам віддається, що в справі поборювання большевизму в деяких колах нашої еміграції панує цілковита наївність і незнання. Здається, що у цьому в першу чергу партійний фанатизм і примітивізм нашого обицятеля, що служить особі вождя, а не справі, що стоять за особу, а не за концепцію, що знає тільки свого політичного противника і ладен вчинити йому якнайбільшу шкоду, зовсім не помічаючи при тому спротивного ворога, на вивчення якого він не має ні охоти, ні часу, і підходить до того теж з партійним штампом.

Багатообличчий імперіалізм

В цей час російський імперіаліст прикладається, підшивається, скулюється і всю свою увагу присвячує таємним акціям і диверсіям. Залежно від потреби, він стає «люб'язним», «грозним», «інтернаціоналістом», «демократом», «комуністом», «пансловістом», «вируючим православним», а то й звичайним «старшим братом». Аби тільки Росія і її імперія зростала, аби тільки якосі виліпувати свою тиранію над поневоленими народами.

Цю його прикмету спізнали не лише західні дослідники російських справ. Самі знавці Росії, російської національності признають, що від найдавніших часів аж по сьогодні головну роль в житті, розрості і поширенні російської імперії відіграють таємні акції і диверсії.

Усвідомім собі це ми!

Усвідомлення цього нами, емігрантами, даст змогу зрозуміти істоту російської сили й панування в Україні. Дасть можливість побачити різні закрути політического большевизму і його тактичні маневри. Власне нам, емігрантам, треба зрозуміти всі ходи й закуліси кожночасної большевицько-ембейської тактики на рідних землях у боротьбі з українським визвольним рухом і тоді сміливо перевести порівняння з нашою емігрантською дійністю.

Чи це можливе?

Це усвідомлення можливе і потрібне. Воно можливе при передумові, що наші партійні фанатики віднайдуть своє властиве місце в загальному визвольному фронті, віднайдуть пункт, з якого могти змінити оцінки емігрантські явища, партійні «стратегії» та іх авторів чи підшпіттувачів. А потрібне тому, що тоді не одно явище з нашої емігрантської буденічини, яка міняється, не наче картина фільму на екрані, і така багата на різні політиканські деструктивні несподіванки, різні дискусії та газетну полеміку, — стало б зрозумілим. Тоді стало б ясно, що ці фільми з режисеровані, наскручувані й грані грачами з МГБ. З певністю стало б зрозумілим навіть так званім партійним низам, що їхні партійні пристрасті йдуть по лінії наступу МГБ на український визвольний рух і що їхній фанатизм щодо партійних догм та принципів і в пропагандивному очорюю-

ванні підсичують спеціалісти з МГБ. Тоді можна буде також додглянути цілі, тактику й методи МГБ щодо українського визвольного руху в цілому, а української еміграції зокрема.

Цілі МГБ — прості

МГБ знає і належно оцінює факт, що вся українська визвольна боротьба сьогодні є скоординована як на політичному, так і на військовому відтінках. А це найбільша загроза для можновладців у Кремлі. Тому МГБ намагається в Україні безпощадним терором і диверсією знищити політичну та військову формaciї (УГВР та УПА); а за кордоном намагається дискредитувати ЗП УГВР та Місію УПА, знецінити їхню діяльність, звести їх до ролі «некомпетентного чинника», щоб у цей спосіб нахилити Захід до нехтування українською проблемою взагалі. Во в інтересі Москви є виключити українську визвольну концепцію з воєнного плянування.

В такому світлі численні люти випадки проти визвольного руху на еміграції звучать дуже повчально. І під цим аспектом обвинувачення українського визвольного руху то в «большевизму», то в «неокомунизм», то знову ж в «службі американ-

цям» і т. д. звучать повчально. І в цьому ж сенсі натяки групи Бадери в Канаді на те, що Василь Охримович був «американським шпигуном», виглядають цілком підозріло, бо ідути по лінії МГБ. І чи не стосують і інші середовища в емігрантській пропаганді відому чекістсько-ембейському рецепту: «Пропаганда є ведена правильно тоді, коли не входить в речеву оцінку піднесених закидів, а плямує насамперед як провокацію на віде найбільш узасаднений закид». Якщо б, орієнтуючись на такі вихватки, зробити деяким емігрантським діячам груптовий «скринінг», якщо б зіставити їхні автобіографії з їхніми справжніми житеписами, то вийшли б наверх ще більш повчальні історії, яких не могло б уже завулювати їхнє вигукування про «неокомунизм» і «запорданство» українського руху спротиву. Тим більше, що багато є таких, які мали і час, і пагоду показати на рідних землях свою революційність і відданість справі, але цього там не робили. І врешті — в такому світлі страх деяких партійних вождів перед замахами з боку МГБ є зайвим і претенсійним.

Очевидно, наші міркування можуть декому не подобатись. Але на це немас-

ради. Ми не маємо потреби розгортати докази, а тільки стверджуємо, що є особи і гурти, які поступають на еміграції згідно з лінією наступу МГБ на український визвольний рух. Во ніякі докази об'єктивного характеру не будуть їх переконувати, — хоч ми могли б заспокоїти цікавість тих, які ці докази хотіли б мати.

Чи покладено край агентурній роботі?

Чи ембейські спеціалісти урвуть своє розкладову роботу, залежить від постави нас усіх. В умовах підсоветської дійсності в Україні, при наявності велетенського апарату насилиства і удосконаленого, прямого і маскованого, терору — боротьба проходить з успіхом. Тільки завдання тому, що там удалося вивчити методи большевизму, є змога іому противідіти. Не інакше мало б бути в багато легших умовах нашої емігрантської спільноти. Але засадничою передумовою успішності є пізнати і вивчити методи та тактику всіх розгалужень большевицьких п'ятих колон, а головне — їх диспозиційного центру МГБ.

Нашому емігрантському загалові ми повинні кинути острогу:

З місця давайте відсіч напасникам, які підступними словами атакують керівні центри української політичної і військової визвольної боротьби!

Д. Денисенко (Канада)

ЗАМІСТЬ РЕЦЕНЗІІ

„Яричівська історія“

Один мій приятель з Мюнхену переслав мені брошурку на 61 сторінку, що коштує в американській валюті 0,75 долара. Бог з ним, належність перешло, хоч школа за цей задруканий папір і одного німецького піфеніка. Але не про ціну в доларах мені йдеється.

Прочитавши брошурку, я насамперед довго сміявся. Пригадалася мені яричівська історія, яка у формі анекдотів обігла це довго галицько-волинські загуники. Було воно так:

Яричів — це аж ніяк не смішне слово, а таки назва одного населеного пункту з правом на магістрат, за 25 км від Львова. Один раз у рік, чи не на «Спаса», є там ярмарок і відпуст. Одного року ще перед падіфікацією, з'їхало до місцевого егомосьця з нагоди празника багато «промінентів» з околиці. Був там і фабрикант з Глиннян, і венеціан з Камінки Струмілової, і лікар з Перемишлян, навіть не бракувало пана лісничого з Якторова. Очевидно, що не бракувало і «егомосьцьового сина», тоді студента прав у львівському університеті. Приїхав і аматорський театр із Золочівом з виставою «Ой не ходи Гриць». Вечорі в місцевій залі «Простіві» йшла театральна вистава. Всім подобався Гриць, Маруся чарувала парубків гарним голосом, але таки найбільше симпатії здобув собі сільський дурачок (на сцені) Стецько. Все було б гаразд, якби не «свідоме» парубоцтво Яричова (Нового, бо є ще і старий). В останній сцені нещасний Гриць конає, а підступна красуня Маруся ломить у розпушці руки. «Свідомі» парубки, відчувиши в серці відразу до такого безцеремонного трактування національної моралі, позривали з місця і дисципліновано, перевертуючи крісла та лавки, посунули в напрямі сцени, вигукуючи при цьому: «Ганьба, ганьба, геть з такою Марусею!» В загальному замішанні тільки один «егомосьців син» не втратив рівноваги духа і, скочивши на будку суплера, почав вигукувати: «Лікаря, негайно лікаря!» Наш «консиліар» з Перемишлян, що мав справжній докторський титул, зрозумів, у чому справа, енергійними рухами рук наказав «свідомим» парубкам бути тихо, а сам із поповнічим пішов за спущеною завісу. За декілька хвилин він буде цілком здоровий, і весілля відбудеться ще таки на сцені. І справді, за декілька хвилин весь ансамбл з Золочева (директор ансамблю якраз грав Гриця) з лікарем і «ксондзовим сином» був зібраний на сцені. Маруся обймає Гриця, Гриць стискає руку докторові, а доктор з поважною міною намагається рухами вказати на властивого героя вечора, правника зі Львова. Все скінчилося гаразд, і місцеве «свідоме» парубоцтво ще довго славилося в околицях своєю мужністю інтервенцією в «обороні національної моралі».

Василь Плющ написав брошурку під назвою «Правда про хвильовизму», як відповідь на висновки О. Гана в його книзі «Трагедія Миколи Хвильового», а мій приятель з Мюнхену додав від себе, що брошурка освідомить мене в язві, яка роз'їдає нашу еміграцію.

На ділі ж справа виглядає так: О.

Ган написав про Хвильового, здебільшого послуговуючись аналізою персонажів з творів письменника. Василь Плющ написав відповідь, роблячи точно те саме. В сумі, якби хтось не зінав, що Карамазов, Агая, тьотя Клява і доктор-чекіст — це літературні постаті, він міг би думати, що йдеється про реально існуючих партійних лідерів, політиків і якісь діячів. Не беремося судити про Хвильового як письменника, але чи не буде смішно було вимагати від Агати Христі і небіжчика Конана Дойла, щоб вони давали нам у своїх кримінальних повістях менше злочинців, і щоб, навпаки, їх убивники, хулігани і гангстери визнавали... філософський ідеалізм...?

Читавши висновки Плюща на 61 сторінці і не віриш очам: чи чоловік постарів на розум, чи, може, допускається свідомо містифікація? Яричівським парубкам можна було вибачити, можливо навіть, що за всію історію стояла нещідливі провокація сільського веселуна. Але від людей з претенсіями на академічні патенти можна вимагати чогось більше. Робиться моторошно, але не від «язви хвильовизму» (більш мій приятель з Мюнхену!), а на думку, що дійти якісь темні сили, які пробують накинути нашій суспільності на чужині боротьбу з вітряками.

Все ж таки я мусів перестати сміятися. Яричівська історія була весела, а мюнхенська ні. Нагадуло, що метода Гана і Плюща настільки неоригінальна, що можна навіть нею близче зацікавитися.

Декілька років тому вийшла німецькою мовою книжка Ахмінова «Гробоко-пателі комунізму». Цей новоемігрантський російський політик пробус цитатами з творів Шолохова, Блока і інших російських письменників довести, що в ССР назріває велика революція під керівництвом нової советської технічної інтелігенції. На диво, ніхто з рецензентів не взяв до уваги літературну форму публікації, почалася спраїжня полеміка навколо уявних героїв грядучої антибільшевицької революції, і нині Ахмінов — «спец» у сповіді «холодної війни» в одному інституті і товариш відомого діяча «СВУ» проф. Курінного.

Є одна нотка в брошурі Плюща, яка примушує приглянутися більше до пальців автора. Маю на думці висновки на тему «Спілки Визволення України», її діяльності, ролі в житті підсівської України і призначення в майбутньому. Пишу «призначення в майбутньому», бо розрізняння м

Осип Юрій Федькович (1834 — 1888)

8 серпня поточного року минуло 120 рік від дня народження «буковинського соловія», одного з найвизначніших українських поетів дев'ятнадцятого століття. На західних землях України, які належали до Австрії, нове покоління 60-их років з Федьковичем на чолі стало твердо на національному ґрунті, однак вони ще певний час покутували безпринциповостю старшої генерації українських письменників Галичини. З Федьковичем західноукраїнське письменство стало не від'ємною частиною єдиного українського письменства. Бо Федькович став загальнознаним всеукраїнським поетом.

І його твори скоро розійшлися по всій Галичині та Україні, іх навіть перекладали на російську мову. З творів Федьковича б'є цілюще джерело після періоду застою в західноукраїнському письменству, і це джерело вже ніколи не засихає. Федькович є рівночай для своїх вужчої батьківщини Буковини тим, чим Маркіян Шашкевич для Галичини, а Іван Котляревський для Наддніпрянської України.

Майже до 1860 року, від прилучення Буковини до Австрії (1775), не було там жодного народного життя через брак інтелігентності та наплив чужого елементу. Столиця Буковини Чернівці являла тоді собою мале місто, яке не мало й 40 000 населення. Всюди панувала німецька мова завдяки прибутию на Буковину приблизно 10 000 німців, що опанували все культурне життя Буковини. Тому й не дивниця, що перші свої твори Федькович писав по-німецьки, однак згодом він перейшов на українську мову. Його українська мова має, правда, буковинські народні форми виразу й звороту, однак це не знижує літературної вартості творів Федьковича, в яких молодий поет змальовує «живнярське» (вояльське) життя та життя знедолених буковинських селян, якими він завжди гордився. В своїх коротких оповіданнях Федькович майстерно змальовує життя буковинських гуцулів і цим їх перший раз уводить до української літератури, ще далеко перед Гнатом Хоткевичем з його «Кам'яною душою» та Марком Черемшиною. «Люба згуба», «Три як рідні брати», «Софія Зіничі» і «Безсталанне закохання» навіяні великом теплом і являють собою короткі і безпретенсійні оповідання. Ці історії взяті з життя простого народу, повні трагізму, як і життя всіма забутих буковинських гуцулів, яким Федькович присвятив свою ранню творчість. Покогди молодих гуцулів, з австрійською армією до північної Італії (Лімонбаді), далеко від своєї милой гірської Буковини, знаходять свій вимовний вислів у сумовито-меланхолійних віршах Федьковича, який сам брав участь у цих походах та дослужився чину австрійського старшини. Далеко від своєї матінки задумався за столом молодий гуцульський «живовін», читаючи «писанечко дрібнесеньке», яке він щойно отримав з дому:

Ой, ненечка старенька
Ми пише в одною,
Що там зима тяженька,
А її студено;
Нема, нема її кому врубати дрівець,
Бо її синок, один з дому —
Цісарський стрілець.

І як зареагувало на це схильоване синівське серце?

І скопився як поломінь,
Полетів як птах,
А вітер з ним не йде в догін,
Бо годі му так;
Бо він летить до матінки
Старої доміві,
Дрівець її врубатоньки,
Би хату нагрів.

(«Дезертир»).

Федькович кидає докір «цісарській славі» і австрійському мілітаризму від імені безземельних, пікім не помітних і нікому не потрібних жертв ненаситності

З СОНЕТИВ В. ШЕКСПІРА

LXXIX

Шо в тебе я просив колись порад,
Мій вірш твою мав грацію від того,
А нині змови його виборний склад,
І музаже піклування нового.

Думок, я знаю, гарний розум твій
Для кращого пера плекає досить,
І, що поет здобуде наче з мрій,
Він краде в тебе і тобі ж приносить:

Як надіяв чеснотами — про це
Він брав слова в манер твоїх зарані.
Хвалив красою — та твоє лицо
І для слави мас в розцвітанні.

Тому й заслуг у нього в тім нема:
Собі ти платиш борг його сама.

Переклад О. ЗУЄВСЬКОГО

війни, яка «красить наші китаечки кроваво, кроваво» («Думки»).

Молод жовнапр в домовині мертвий спочиває, Ні сестричка не голосить, неенька не вмліває. Лиш там свічка воском плаче, а за нев ікони. («Церква»).

Так проходить перед нами без кінця людське горе і злідні, а за тими чеснотами трупами виступають розбиті паділи, паділи бездоленого гуцульського простолюду:

Не видиш, милий брате, — онде на підлозі,
Де кров вмерлому з груди капле в дві дороги,
Сидять діточок двоє, видно сиротини, Головков б'ють до лави, як ослони син?

А за тими діточками повдовіла мати Хиляє бідну голову, ніби хоче спати, Ні плаче, ні голосить, бо відай не може, Лиш часом, часом, йойкне: «Боже милий Боже! («Трупарня»).

Тута задалекою Гуцульщиною та тяжкі обставини військового життя навівнюють далеко більше чудових і сердем відчутіх поезій Федьковича, як напр., «Рекрут», «Святий вечір» та багато інших.

Федькович не задоволений тим лихом і неправдою, які всюди навколо нього панують. І тому він в розлуці нарікає:

Я маю душу,
І чути мушу, і дивити мушу,
Що тутки на світі, ах, тутки ся діє.
На зразок народних пісень склав

Федькович такі чудові поетичні малюнки як «Поклін», «Вечером», «Сестра», де знаходимо малюнки щирого чуття та краси. Своїми короткими оповіданнями нагадує Федькович діцо Марка Бовчка, хоч він своїх героїв не так глибоко аналізує, як Марко Бовчок.

Цикл ліричних поезій Федьковича «Окружки», захоплює нашу душу, зате мистична його драма «Довбуш» не стойть на мистецькій висоті його оповідань та поезій. Федькович переспівував також з німецькими поетами, писав казки для дітей, займався громадськими справами та помогав розбуджувати українське народне життя, особливо на Буковині, де він став співредактором засновного 1885 р. часопису «Буковина».

Федькович був і шкільним інспектором, допомагаючи організувати шкільне життя на Буковині. Треба тут згадати, що Федькович працював деякий час у Львові, де видавав книжечки «Просвіти».

Його літичні твори змінилися під впливом Шевченка, якого він почав (на жаль, невдало) переспівувати. Про ці його перестріви Шевченка не будемо тут з цієї причини довго зупинятися. Шкода, що Федькович змінував пізніше свій безперечно великий поетичний талант. Однак у цьому завині не так сам Федькович, як тодішнє західноукраїнське лихоліття та люди, з якими зустрічався поет в останній період життя. Отчення не зрозуміло належно Федьковича.

Лік передають очевидці, Федькович став в останні роки свого життя дещо апатичним до отчення і схилявся до містичизму.

А коли він нагло помер у Чернівцях 11 січня 1888 р., ця сумна вістка потрясла усе українське громадянство по обох боках річки Збруч.

Буковинець

Анатоль Яблонський

(3. VII. 1912 — 11. VII. 1954)

Українське мистецтво на чужині понесло чергову велку втрату. Вона тим болічіша, що війдішов у вічність мистецьше в порівнянно молодому віці, який до того був чи не єдиним зараз загальнознаним представником українського іконописного мистецтва.

19 липня знайдено мертві тіло Анатоля Яблонського в його квартирі в Парижі.

ж. Покійний, мабуть, помер ще 11 липня 1954, як стверджує лікарська комісія, у наслідок виснаження і, правдоподібно, початку сухот. 26 липня група друзів і знайомих відправила передчасно згаслого мистця на вічний спочинок. У Парижі, місті мрій не одного майяр-артиста, де лаврами вінчаються голови вибранців, впав забутий і залишений своїми чужими мистець, що так бажав служити вільному мистецтву, а через нього своїй Батьківщині.

*

Анатоль Яблонський народився 3 липня 1912 р. в Кисіві в давній аристократичній українській родині. Мати походила з дому Тернавських, а батько під час військових змагань був старшиною в українській армії та брав участь у Зимовому Поході. Анатоль в дитячому віці опинився у Львові, де скінчив середню школу, а потім вчився мистецтва. Ще під час майярських студій у Львові Яблонський виставляв свої речі. Працював перевідово у львівському етнографічному музеї, а назагал у Галичині відвідався церковному мистецтву, виконуючи низку замовлень для наших церков.

Яблонський увійде в історію українського мистецтва, як іконописець-візантолог. Артист прекрасно опанував іконописну техніку та намагався відтворити по-модерному кращі зразки українсько-

го візантійського мистецтва. Його майярська спадщина досить багата, і вона передусім на рідних землях.

Перед нами список праць церковного мистецтва Яблонського, виготовлений самим майярем. У 18 церквах в Галичині і в еміграції намалював наш артист іконостаси, стінописи, образи, окрім ікон. В залівницях належить згадати фрески в Уневі (Церква оо. Студитів), де Яблонський намалював більше десяти образів, між ними велика композиція в розмірі 5 х 4 м, далі стінописи в церкві оо. Студитів у Львові, у львівській церкві СС Василіянок, а потім фрески в Суховолі, каплиця у Словіті, іконостас у Якторові, іконостас в митрополійній каплиці у Львові, в Підліткі, в Старих Бордах, Калуші, Володимирцях та ін. На чужині є образи Яблонського в Конгрегації для Східних Церков у Римі, в церкві св. Володимира в Парижі, в Канаді та в церкві українських емігрантів у Ганновері.

Деякі праці виконував Яблонський спільно з Ковжуном та Осінчуком.

Мистець також ілюстрував різні видання та робив фольклорні композиції. Саме недавно він закінчив альбом українських книжок і гетьманів. Між залишеними речами Яблонського знайдено низку готових праць та розпочатих робіт і шкіців. Він розпочав також малювати альбом українського одягу.

В українському мистецькому світі Яблонський мав загальнознане місце талановитого майстра. Він був членом АНУМ та Спілки Українських Образотворчих Мистців, а на еміграції навчав малювання в промисловій школі в Ганновері.

1950 мистець переїхав до Парижу з наմіром поглибити свої знання і знатомство з модерним мистецтвом та подихати повітрям паризького паризу. Однака життя його в Парижі було не завидне зліднене. З природи скромний, без претенсій, а навіть дещо незадарний, Яблонський жив у злідніх. Не раз дослівно голодував цілими днями. Крім того, йому дотікала поважна недуга шлунку, зумовлена злідненням життям. Хоч убогість Яблонського була загальні відома, але з своїм трагічним матеріальним станом він ховався. Про цього можна було довідатися щойно по смрті із щоденника, з якого розпечатлив болем звучить невідрадна дійсність і злідні.

Яблонський помер в жахливих умовах, без праці, без можливостей заробітку і без засобів. Після смерті, якою єронією долі пощастила йому два листи: в одному — замовлення малювати церкву в Шарлеруа, а в другому — повідомлення про стипендію-позичку із фонду Форда...

*

Два роки тому М. К-ий писав з приводу зустрічі з майярем Яблонським таке про мистців у Парижі: «Скільки ж їх,

ЕКСПЕДИЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ІНСТИТУТУ АРХЕОЛОГІЇ АН УССР

Стаття I. Г. Шевкопляса в «Віснику Академії наук УССР» висвітлює основні наслідки експедиційних досліджень, проведених колективом Інституту археології АН УССР 1952—53. Основними були експедиційні дослідження в зоні будівництва Каховської ГЕС на нижньому Дніпрі та інших будов півдня УССР.

Дослідження показали, що найхарактернішими є одними з найбільш ранніх пам'яток в степовій зоні є могили й залишки поселень епохи бронзи (III—II тис. до н. Хр.).

Вивчення могильних пам'яток степової зони території України проведено на початку ХХ ст. відомим археологом Б. О. Городцовим, що виробив схему, згідно з якою в епоху бронзи в степовій смугі постійно змінилися пам'ятки: «капакомбна» і «зрубна» культури. В наслідок експедиційних досліджень, проведених в останні роки в долині р. Молочної, в районі Криму, розкопано десятки курганів з великою кількістю поховань різного часу і рід поселень із залишками житлових будівель.

ЮЗЕФ ЛОВОДОВСЬКИЙ

Сцілли і харібди української поезії (VII)

МАРШРУТИ І ПЕРСПЕКТИВИ

«Але пора переходити від аналізу до порад, — кінчач свою статтю Шерех. — Сказати поетам цього покоління, що їм треба вчитися, хоч вони вже й не молоді? Так, це було б слушно, але це вони знають і самі (хоч майже не роблять цього). Сказати їм, що мистецтво має бути ширше і не боятися, коли це треба, приставитися власному супствству! І це вони, мабуть, знають. Мені здається одначе, що єдиним справжнім виходом із ситуації може бути — знайти справжній ґрунт. Еміграція сама не може бути достатнім справжнім ґрунтом. Її треба доповнити тим ґрунтом, що його можна знайти в тій країні, з якою з'язала автора доля. Го і жити на острові, треба зануритися в хвилі навколошнього життя. Нема чого болтися за своє українство. Вони не втратиться — хіба що людина перестане бути письменником».

Все це свята правда. Але якщо культивування абсолютної ісихічної ізоляції щодо чужого оточення мусить помститися закостенінням і — скоріше чи пізніше — вияловінням, то контакт з землею, на якій письменник ріс, є також безумовно конечним. Для письменника це не тільки туга чи тематика, це насамперед стиль. Польський емігрант Словацький, який все дозріє життя провів поза рідним краєм і спочив на паризькому кладовищі, жив запанібрата з Шекспіром, Данте і Кальдероном, але, гуляючи над Сеною, він чув кожного дня шум рідної Ікви. Мовою літературного критика можна це висловити більшемніше так: треба вміти знайти стосунок між національною проблематикою і проблематикою універсальною і, культивуючи ті варіянти національного стилю, які індивідуально відповідають найбільші, шукати зв'язків з традиціями західноєвропейського письменства. На практиці все сходить на те, щоб виправдані тути і сто раз слушного жалю не вставляти між собою і навколошнім світом, як то виши шуби акваріюмів, в яких жадна глибинна риба не витримає. Інакше: пріречені себе на подвійну еміграцію — примусову з власної батьківщини, добровільну в країні скитальства — є вірнозначне смертному присудові.

Отже знову проблема стилю. Всяка пропа теоретичного синтезування була б і неможлива і смішна, а до того неслася загрозу власті в манію «шухлядковості», яку країце залишили збирачам метеликів і філателістам. Вони прийміні мають справу полегшені.

Гадаю, що в українській поезії останніх сорока років не має такої тенденції чи напрямку, які б не посідали свої проекції в майбутнє. Аби тільки уникнути тієї вбивчої механізації тем і форм, яка веде на манівці і найздібніших. В щойно обговореній збірці Полтави я

знайшов кілька щасливих спроб продовження бажанівської «бароккової романтики», або, якщо хотіть бажає, «романтичного необароко» (не насмілююся пропонувати комбінацію «неоромантичне необароко», бо це вже був більш звичайний дивогляд). Конкретно — «Монета Мефістофеля» має кілька поетично порожніх місць, але як цілість лежить — і то цілком не по-епігонському — на продовженій лінії бажанівської «Ночі Гофмана».

А де ж подівся спадок раннього Тичини? Невже ніхто з молодих несхотові би наблизитися до уст «Соняшних кларнетів»?

Rafael brzegiem Tybru szedł
w czerwcowych zmierzchów lunie
— to szum, to sen, lelujny szepc,
ljlouni ja ljlouni.

Zadrzało serce. Schylił skroń:
o, jaki czar w jej śpiewie!
— czy lju czy nie — załame dłoń,
a on i drzy i nie wie.

I bliżej pieśń. I spoza drzew
gołębiem jasność sina.
Kto jesteś, panno? Jak się zwiesz?
(nieśmiało): Fornarina.

Rafael ujął ją za dlonie,
milcząca wziął w ramiona.
I zapłakała. A on do niej:
Madonna!

Був період, коли Василь Барка обіцяв творче підняті поліфонічну музику Тичини, і то способом як натуральним, так і даліким від звичайного наслідування. Ось приклад:

Słoneczniki modlą się ogniem żywym.
Grom w chmurach czyta Pismo. Straszny.
Topola szepcze: Jakiż przeraźliwy
twój placz, Izajaszu!

Słoneczników modlitewne złoto.
Matka niemowlę zabija... Głów nadszedł.
Topola krzyknęła: Widzisz, oto
mój raj, Izjaszu!

(Моляться соняшники.
Грім на хмарі Біблію читає...
тополя пошепки: страшний який
твій плач, Icaie!

Mоляться соняшники.
Голод. Мати немовля вбиває...
тополя закричала: он який
мій рай, Icaie!

Невідомо, чому Барка так швидко зійшов з дороги, яка так гарно стелилася, щоб загубитися в цілковито невдалих стилізаціях старокозацької епічної поезії і в сумнівній вартості елюкобраїзії філософсько-святельських. Власне кажу-

чи, він і в цьому лишився вірним традиціям Тичини, але в значно гіршому виданні: я маю на думці дуже погану поему п. н. «Сковорода», в якій ми не знайдемо ані сліду свіжості і ліричної оригінальності «Соняшних кларнетів». Для чистоти сумління я повинен зазначити, що кілька невеликих віршів Барки, надісланих мені в машинописі («Троїцький роман»), вказують, як здається, що цей поет ще не сказав свого останнього слова.

Це тільки декілька побіжних уваг, можливо корисніх на тлі загальній дискусії на тему «органічно-національного стилю» в українській поезії. Що ж додати ще? Мені приходять на думку два вірші Максима Рильського, зачитування яких буде, гадаю, дoreчним. Мучачися в переволюційному, підсоветському Києві, коли ще не було відомо про пізніший, зорганізований терор, але вже можна було передчути його прихід, Рильський викликав візію далекого Парижу.

Zaklecone w głazy stare dzieła.
a każdy kamień — wieczny ślad
miłości, która przemieniła,
i zmartydzi, nieśmiertelnych lat.

Kawiarnie, wieże, zjawia żywa,
Rabelais, Rimbaud i sen, i żal —
i ktoś w nieznane mnie przywya,
uśmiechem szczęścia wabiąc w dal.

Fijołki, widma od Wersalu
i karmin ust i zabaw czad,
i cierpkii czar dawnego balu
skróś smutek rąb i skrzypiec jad.

Таким був сон, який приснився видатному поетові в розбитій гранатами і по-грабованій щодо історичної слави столиці, в занібленому і упослідженому Києві. А дійсність?

Samogon snem cię zmorzył twardym
i trwasz w piętym, brudnym śnie...
A tam gołębie i mansardy,
tam Paryż, słońce, wolna pieśń...

«Tam Paryż, słońce, wolna pieśń!» Коли ж один з гірких спадкоємців Рильського добився до вимірювання Парижу і приглянувся до нього в світлі димучої свічки емігрантської мансарди, то що ж він побачив, що спостеріг?

Автор «Українських баляд» стоїть коло шинквасу в барі на майдані Бастилії. Він бачить оточення в категоріях щоразу більшої катастрофи і ескатології. Йому палити уста насмішка і пристрасне обвинувачення. Він пророкує швидку заглуду світу, який не спромігся пригорнути його і не мав нічого йому пожертвувати.

«Czekajcie! Kamienie ruszyły już w pościg
i biegna, spierając się ciemniem ponurym —
to już wyrastają na placu Wolności
kremlowskie bastiony, strzelniczy i mury!»
A wtedy zza lady gdzie tuman i pustka
i wina, znaczone pieczęcią Bastylii.
— Tyś spił się! — ktoś w dymie tytoniu się
schylił,
zapachem zgnilizny dmuchnął w usta.

Отже так! Задніпрянський поет побачив на однім боці «туман і пустку», а на другому — щораз ближчу тінь переможного Кремля. А його остерігаючу візію прийнято як маячіння п'яного. Так виглядала зустріч, про яку тридцять років тому мріяв Максим Рильський.

Але не в барах паризького кварталу Сент-Антуан шукати східнім емігрантам справжньої Европи. І, нарешті, зосталися «заворожені в камені старі твори» і «лю보ів літ» хоч і «померлих», а проте «безсмертих». І ще щось, на що найдорожча ціна показується дешевою: «вільна пісня». На самому схрещенні найбільших пороз і катастроф молився до неї Рильський:

Nie zdradź mnie, ciuda i łagodna,
moja ostatnia i jedyna!
Z mych własnych rąk wypilem do dna
zatruty kubek złego wina.

Ten posąg czule serce strzegł ci
surowym pięknem białych linii,
jakbyś w noc Pańskiej Rezurekcji
wzruszony znalazł się w świątyni.

Patrzę ku białej, ku łaskawej,
która Apollo błogosławia,
gdy wszystkie ludzkie mroczne sprawy
na naszym hrzegu pozostawi.

A proste fałdy jasnej togi,
surowej twarzy czysty profil
wróżą dyniąc, czad pożogi
i serc i królestw katastrofy.

Ale ja znam twój uśmiech czuły —
kamienni — znam twój ciepły uśmiech.
Tak czasem z dimur, co świat zasnuły,
wybiegne blask, nim w mroku uśnie.

Wtedy ożywa zimny marmur
i tulą boiske dlonie biale
tego, co z kurzu i alarmu
wybiega jednostajnym cwałem.

Ze wszystkich sióstr tyś mi najbliższą,
w modlitwach ciebie tylko wzywam:
— W jesiennym dniu, gdy wicher gwiździe,
ogrzej mnie, ogrzej, litościwa!

Милосердна музав давно вже покинула Максима Рильського, а якщо і заглядає, то крадькома. Відстрашила її розкішна вілла з советським лъкаем (напевно агентом НКВД) на ганку і большевицькі опади та нагороди імені Сталіна. Нехай же вона була ласкавіша для всіх тих, які прагнуть знайти зв'язок межі власною тутою та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих містах Аргентини та Канади. Нехай вчинить так, щоб подвійні емігранти відчули себе вдома та національним болем і великими культурними традиціями Європи, що зраджує сама себе. Нехай вона ввійде і до нужденної паризької мансарди, і до американського фабричного цеху, і до самотніх кімнат по великих мі

Перед з'їздом письменників УССР

Третій з'їзд письменників советської країни відбудеться в кінці жовтня. Погоджено наступний порядок дня: допоміжний голови правління ССП України М. ажан та «Про стан і завдання української советської літератури», співдоповіді «Українська советська драматургія й індраматургія» (Л. Д. містерко), Українська советська література для дітей (Н. Забіла), звіт ревізійної комісії І. Панч, вибори керівних органів Союзу советських письменників України і вибори делегатів на Другий всесоюзний з'їзд советських письменників.

Український з'їзд буде великим; від ожників двох членів союзу на з'їзд вибирається один делегат з виразальним голосом, кожні три кандидати в члені союзу посилають одного делегата. В результаті з'їду приймуть участь делегації правління ССП ССР та письменницьких організацій Ленінграду та союзних республік. На з'їзд запрошенні представники літературних об'єднань республік. У вересні будуть проведені передз'їздові засідання.

(«Літературна газета», ч. 78)

Хроніка культурного життя в УССР

Білоруський державний театр і. комсомолу виступає в Житомирі. У програмі п'єса білоруського драматурга Губаревича «Вірстська фортеця», Анджельо, тиран падуанський, Віктора Кота та ін.

25 мільйонів підручників відшкільних шкіл поступило в продаж в Україні. Цього року видавництво «Радянська школа» здало в продукцію 106 назв книг. У складанні багатьох підручників брали участь досвідчені учителі з професії.

Широко відзначено по всій країні 50-ти роковини з днем смерти ро-

сійського письменника Антона Чехова.

Видавництво «Радянський письменник» видало нові збірки поезій Максима Рильського «Триста літ» (98 ст.), Миколи Бажана «Єдність» (112 ст.), Володимира Сосюри «В саду Батьківщини» (92 ст.). У видавництві Академії наук УССР вийшла збірка статті «Єднання братніх літератур», а видавництво Академії архітектури УССР видало напис Г. Логвинова «Чигирин—Суботів» (архітектурно-історичний нарис).

Білоруський театр ім. Якуба Коласа гастролює в Харкові. Театр уже виставив кілька п'єс советських драматургів, крім того, має в програмі «Вороги» Горького, «Зруйноване гніздо» Янки Купали, «Небезпечний супутник» А. Салінського та ін. вистави.

У Крем'янці кому педагогічному інституті відбувається цього року перший випуск. Інститут утворений 1950 на базі кол. учителяського інституту. Минулого навчального року в ньому навчалося 1087 студентів. Закінчило інститут 259 осіб. Переважна більшість випускників походить з Тернопільської, Рівненської, Львівської, Волинської, Закарпатської областей України. Усі вони дістали призначення на працю по середніх школах України.

Олександр Корнійчука увійняно від обов'язків першого заступника голови ради міністерства УССР, як повідомляє «Радянська Україна», «в зв'язку з переходом його на творчу роботу».

У Черкаському педагогічному інституті 1 липня розпочалася літній навчально-перевідна сесія заочників, на яку приїхало з різних областей України 1 770 осіб. Цього року заочний відділ інституту закінчують 134 вчителі.

Сказавши це, Смичков витяг із футляра контрабас. Одну хвилину йому давалося, що він, відступаючи футляром, профанує святе мистецтво, але вагання уло недовгим. Красуня лягла у футляр згорнулась калачиком, а він затяг ремені і почав радіти, що природа обдарувала його таким розумом.

— Тепер, пані, ви мене не бачите, — казав він. — Лежить тут і будте спохідні. Коли стемніє, я віднесу вас у дім наших батьків. А по контрабас я можу прийти сюди і згодом.

Коли настали присмерки, Смичков налив на плечі футляр з красунею і поїхав до вілли Бібулова. Пляк у нього юїв такий: спершу він діде до першої тати і роздобуде одежду, потім піде далі...

«Нема зла, щоб на добре не вийшло...» — думав він, збиваючи порожні босими ногами і згинуючись під тягарем. — За те тепле співчуття, яке я виявив у цілі князівни, Бібулов напевно щедро вене винагородить».

— Пані, чи вигідно вам? — питався він тоном cavalier galant, що запрошує на садириль. Будь ласка, не перемонтесь — розташуйтесь у моїм футлярі, як у себе вдома!

Раптом галантному Смичкову здалося, що погорівши нього, оповіті п'ятмою, дуті дві людські постаті. Вглянувшись тильніше, він переконався, що це не єптична омана: постаті справді ішли і завіяли несли в руках якісь клунки...

«Чи не злодій це? — промайнуло йому з голови. — Вони щось несуть! Це маєтут, наша одежда!»

Смичков поклав футляр біля дороги погнався за постатями.

— Стій! — закричав він. — Стій! Дереки!

Постаті оглянулися і, помітивши по-чому, накивали п'ятами... Князівна ще довго чула навальні кроки і крики:

«стій!» Нарешті все затихло. Смичков захопився гонінням, і красуні, мабуть, довелось би ще довго пролежати в полі край дороги, якби не щастлива гра випадку. Сталося так, що в той час тією самою дорогою ішли на віллу Бібулова колеги Смичкова, флейта Жучков і клярнет Розмахайкін. Спіткнувшись об футляр, обидва вони здивовано переглянулись і розвели руками.

— Контрабас! — мовив Жучков. — А, та це контрабас нашого Смичкова! Але як він сюди потрапив?

— Мабуть, щось сталося з Смичковим, — вирішив Розмахайкін. — Або він написався, або його побрали... В кожній разі лишати тут контрабас не слід. Візьмім його з собою.

Жучков навалив собі на спину футляр, і музиканти пішли далі.

— Чорт знає, який тягар! — бурчав усю дорогу флейта. — Ні за що в світі не погодився б грati на такому ідолі... Ух!

Прийшовши на віллу князя Бібулова, музиканти поклали футляр на місце, приділеному для оркестри, і пішли до буфету.

В цей час у віллі вже світили жирандолі і бра. Наречений, надвірний радник Лакеїч, вродливий і симпатичний урядовець міністерства шляхів сполучення, стояв посеред залі і, заклавши руки в кишенні, розмовляв з графом Шкаліковим. Говорили про музику.

— Я, графе, — говорив Лакеїч, — був особисто знайомим з одним скрипалем у Неаполі, який творив буквално дива. Ви не повірите! На контрабасі... на звичайному контрабасі він виводив такі чортівські трелі, що просто жах!

Штравсівські вальси грав!

— Облиште, це не можливо... — висловив сумнів граф.

— Запевняю вас! навіть лістівську рахумористу його

З життя Академії наук в Києві

Президія Академії наук заслухала доповідь дійсного члена АН УССР П. А. Власюка про наслідки роботи конференції з питань удосконалення техніки внесення добрив, яка відбулася в Києві 29 березня—1 квітня 1954 р.

В роботі конференції взяли участь представники міністерства сільського господарства ССР, міністерства сільського господарства УССР, Держплану УССР, конструкторських бюро підприємств, сільсько-господарської академії ім. К. А. Тімірязєва, Всесоюзного інституту добрив, агротехніки й агрогрунтознавства.

На пленарних і секційних засіданнях конференції було заслухано 28 доповідей, в тому числі 17 доповідей з питань агрономії та 11 доповідей з питань механізації, удосконалення машин для внесення різних видів добрив.

Конференція розробила ряд рекомендацій з таких питань:

1. Створення конструкцій машин для розсювання значних мас органічних і мінеральних добрив, внесення припосівного добрива, підживлення сільсько-господарських культур та ін.

2. Удосконалення процесів механізованого внесення добрив, а також роботи по випробуванню нових машин.

3. Основні напрями дальших наукових досліджень, що повинні забезпечити мак-

имальну ефективність добрив при різний техніці їх внесення.

Президія заслухала доповідь директора Інституту археології, дійсного члена АН УССР П. П. Сфіменка про наслідки роботи VII наукової конференції Інституту, що відбулася в Києві 2—5 лютого ц. р. Всього на конференції було заслухано 72 наукові доповіді і повідомлення.

Президія заслухала доповідь директора Інституту мистецтвознавства, фольклору й етнографії, дійсного члена АН УССР М. Т. Рильського про підсумки першої наради з питань советської етнографії, що відбулася 23—26 лютого ц. р. у Львові. Нарада встановила, що одним з першочергових завдань Інституту мистецтвознавства, фольклору й етнографії є написання «Історії етнографічної науки на Україні». Президія зобов'язала Музей етнографії та художнього промислу разом з Інститутом мистецтвознавства, фольклору й етнографії на основі розроблення етнографічних фондів Львівського музею, а також фондів музеїв України, включаючи національні збори матеріалів, найближчим часом підготувати до друку та видати атласи матеріальної культури українського народу, альбоми одягу, килимів, художніх тканин, кераміки тощо.

Культурно-мистецька хроніка світу

Оудрі Гепберн, що отримала нагороду за фільм «Серце й корона», іде до Франції, щоб грati головну роль в фільмі «Добрідень, смутку», що буде знятий за романом молодої письменниці (18 років) Франсуаз Садан.

«Хліб, мед і мармелад» зватиметься фільм одного з італійських продюсерів, якому не дає спокою успіх фільму «Хліб, любов і фантазія» Сікі.

П'еса Жана Ануї «Жайворонок» на сюжет Жанни Д'Арк цього року має вперше йти на Бродвеї. В головній ролі буде Леслі Карон. Крім того Джон Гастон має намір зробити з п'еси кольоровий фільм.

Кожна друга людина на світі неписьменна — встановила найновіша статистика ЮНЕСКО. Найвищий відсоток тих, що не вміють писати й читати, має Африка (75—80%), потім іде Азія (крім ССР) 60—75%. В Південній Америці — 10—25%, в Океанії — 10—15% і в Європі — 5—10%. Ці дані, що стосуються лише людей віком понад 10 років, взято з статистичної книги ЮНЕСКО.

З НАУКОВОГО ЖИТТЯ

З ініціативи видатних наукових діячів на еміграції постала в Мюнхені «НЕЗАЛЕЖНА АСОЦІАЦІЯ ДОСЛІДНИКІВ СОВЕТСЬКОЮ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ В НАЦІОНАЛЬНИХ ПРОБЛЕМАХ».

До тимчасової президії асоціації увійшли: проф. Юрій Бойко — голова, ректор УТГІ проф. Петро Савицький — член президії й фінансовий референт, проф. д-р Василь Орелецький — скретар.

Членами асоціації є проф. Володимир Державин, Михайло Орест, проф. Віктор Крупницький, доц. інж. Д. Пеленський, проф. д-р Василь Панайко, д-ц. Іван Кашелівець.

Запропоновані в члені: проф. Олександр Шульгин, проф. Микола Глобенко і доц. д-р Лев Ребет.

Асоціація звертається до всієї української громадськості за підтримкою, щоб могли працювати на базі незалежності. Згадані повище українські науковці спираються від діяльності російського «Інституту вивчення історії і культури ССР», який фінансується АКВБ.

«Це жахливо! — думав він, хапаючи себе за волосся і крижанючи. — Вона задихнеться у футлярі! Я вбивця!»

До самої півночі Смичков ходив по дорогах і шукав футляра, але наостанці, вибивши з сил, подався під місток.

— Пошукаю на світанку, — поклав він.

Розшуки на світанні дали той самий вислід, і Смичков вирішив почекати під мостом ночі...

— Я знайду її! — бурмотів він, скидаючи циліндер і хапаючи себе за волосся. — Хоч би й рік шукати, але я знайду її!

І тепер ще селяни, що живуть в опісаній околиці, розповідають, що ночами коло містка можна бачити якусь голу людину, оброслу волоссям і в циліндрі. Подеколи з-під містка чути хрипіння контрабаса.

З БЛЮКНОТА РЕПОРТЕРА

(Закінчення з 7 стор.)

членів краєвого комітету а також і головної контрольної комісії гостро виступила проти цих порушень статуту СУМ-у, дбаючи про збереження правопорядку і про понадпартійний, загальнозональний характер організації. Отож, не бачачи зрозуміння і відповіді до захопів з боку інших сумівців, спогадаю, скажу, за якою діяла інша сторона, а до того будучи ображеними некоректними виступами фанатичних партійців, вони мусіли покинути з'їзд. Заява, ними виголошена, звучала (скороочено):

«Ми не хочемо бути співчинуватцями в порушуванні статуту, прийнятого конгресом 1952 року в Бельгії, і не повернемося на з'їзд доти, доки не будуть анульовані протистатутарні мандати, а наші вимоги щодо оздоровлення сумівського з'їзду не будуть узгляднені».

Не зважаючи на це, партійці добились від делегатів, щоб з'їзд продовжувався.

Табір УСХС „Чорний ліс“

Славний і знаний серед українських повстанців і українського народу Чорний ліс. І тут в Баварії є «Чорний ліс»: так охридилося німецький ліс, де відпочивала українська дітвора. Він стане незабутнім для тих наших найменших, які тут побули три повні тижні (від 20. 7 до 10. 8). І цим разом Українська Санітарно-Харитативна Служба в Німеччині засвідчила своє повне зрозуміння для дітей, батьків яких ніколи не були з спроможні дати дітям належного відпочинку.

Я підійшов до восимілітньої Галинки і розпитав її. Вона членкою і небоязко оповіла мені, щоходить до другої класи німецької народної школи, відвідує українську суботню школу, але найбільш навчилася по-українськи тут, у таборі.

Табір, що коштував коло 8 000 нм., на 70% фінансував УСХС; решту дав краєвий комітет СУМ-у.

Табір розміщений був на приватній післясті гірки Кріштак, над рікою Лех. Коло містечка Шенгав. Тут стояли чотири шатри для хлопців, два для дівчат і одно шатро для 22-членного персоналу. Була ще одна шопа, де прімістилось 35 дітей. Мав місце один випадок, коли мама не дуже то довіряла команді табору і сама була весь час при своїх двох донечках, а при цьому дозволяла собі биги їх. Добре було б, щоб на наступні рік такі речі усунути. Весь табір налічував 136 дітей, переважно від 7 до 12 років, в тому числі 16 дітей з Австрії, яких привезла австрійська вихователька.

СОВЕТСЬКИЙ ФЕЙЛЕТОН

На ниві пивоваріння

Ше тоді, коли Олександр Петрович Артеменко працював директором Київського пивового заводу і нікого відношення до пива не мав, люди говорили про нього впевнено:

— З цим пива не звариш.

І нача висперечь цьому твердженню, доля зіграла з Олександром Петровичем злий жарт: його призначили директором пивзаводу ч. 1.

Вступили на ниву пива варіння, новий директор енергійно взявся до справи, почав садити пиво. І треба прямо сказати — Артеменко пішов бі далеко, коли б на пірешоді не стала колегія тодішнього міністерства харчової промисловості УССР.

Справа в т му. що незабаром після призначення Олександра Петровича на посаду керівника пивзаводу, яке було в серпні 1951 р., — до міністерства дійшли чутки, що і справді з Артеменком пива не звариш. Перевірили і встановили: ту рідину яка під керівництвом Артеменка вариться і розливатися в бочки і пляшки, після назвати не можна. Зате псування цінної сировини, втрати продукції були безперечні.

Колегія міністерства всебічно ознайомилася з діяльністю Артеменка. В результаті цього з'ясування тодішній міністер харчової промисловості, а тепершній заступник міністра промисловості продовжував таємно УССР тов. Грицько 18. жовтня 1952 року видав наказ ч. 816, де було сказано: «За здив роботи Київського пивзаводу, що вони змінили традиції виробництва пива, вони змінили таємно виробництво пива, що коли в Києві це пиво не придатне, то в Конотопі воно піде за перший сорт, і надіслав його туди.

В тому ж місяці ресторан «Інтурист»

після повернення з пивом зварити у них

дрібних шматочків скла, брудний вигляд

пляшок та інші дефекти.

У квітні з тих же причин забраковано

1 880 пляшок. У травні Артеменко досяг

рекорду: в цьому місяці на заводі забраковано аж 53 бочки пива. Але Артеменко вирішив, що коли в Києві це пиво

не придатне, то в Конотопі воно піде

за перший сорт, і надіслав його туди.

В тому ж місяці, а саме 22 травня, за-

брakovano 2 000 пляшок, через день за-

брakovano 36 850 пляшок, ще через день — 1 000 і т. д.

Чи знають про таку діяльність Арте-

менка в міністерстві промисловості про-

довольчих товарів УССР? Можливо, зна-

ють, а, можливо, й ні. Справа в тому,

що Артеменко докорінно змінив свою

тактику. Наприклад, коли раніше він

без заперечення підписував акти на за-

брakovану продукцію, то тепер він і сам

цього не робить, і категорично забороняє

іншим працівникам заводу підписувати

документи на брак.

Невеличкі зміни в тактиці, як думас

Артеменко, внесли значні зміни в роботу підприємства. Фактично завод випускає

брак у ще більшій кількості, ніж раніше,

а документів, підписаних Артеменком чи іншими представниками заводу, немає.

Отже виходить, що тут продукція ви-

пускається тільки першим сортом.

От який легкий спосіб уникнути браку! Але він не дає можливості уникнути відповідальності.

Г. Загадченко

(Передрук з «Радянської України»)

від 2 липня 1954)

Тижні, що мають вистачити на роки

УКРАЇНСЬКІ ПЛАСТОВІ ТАБОРИ В НІМЕЧЧИНІ

Від 22 липня 1954 р. розпочалися в ідилічні закутини Баварії, над Ізаром, влаштовані Українською Пластовою Командою Німеччини — табори для пластунів — юнаків і новаків. В першому турі, що тривав від 22 липня по 9 серпня, брав участь 45 пластунів і 30 пластунок, в тому 9 старших пластунів в характері виховників. Від 10 серпня почався табір для новаків, і в ньому бере участь понад 160 українських дітей, дівчат і хлопців.

Глибокі вібі — густе молоко

Дощової суботи перших днів серпня їдемо з гуртом журналістів відвідали пластовий табір. На 45 кілометрі від міста — відстань від Мюнхену авто з'їжджає з битої дороги, і надшарпаний довголітнім службою ЗУДАК-івським вегікул є відслідний на снігу від хлопців, відібраних з табору. В котрій там вибіні авто стає, і виглядає так, що не посунемось ні назад, ні вперед. Колега за кермом випробовує скриньку швидкості, а пасажир згадує, що це імітація наших колишніх галицьких доріг просто ідеальна і що все зроблено так, щоб можна було почуватися, як у себе вдома. Але врешті фонтан води лишається за нами, авто рве, як сполосні коні, і таборовий кухар приймає нас свіжим, за його висловом «просто від корови», баварським молоком. Його тепло приемно розходитьться по шлунку; але вже незабаром починає дикому «лізти боком», бо переставлення шлунка з баварської кави на баварське молоко не завжди проходить беззарно.

Добра воля — тяжке завдання

Про організаційно-фінансові справи табору інформує нас командант пластиунів у Німеччині док. інж. Д. Пеленський, а про таборовий побут і вишкіл — командант табору п. І. Керестіль. Решту доповнюють власні поміщення.

Левину частину коштів табору, а го-

ловно транспорту незаможних учасників з далеких місцевостей Німеччини, покрито пожертвами пластунів у США, Канаді та Австралії; дали малі допомоги різні українські інституції, і значна підмога харчами прийшла від ЗУДК-у.

Багата вишкільна програма, добре викладачі і досвідчені виховники виповнюють зміст пластового життя двох тижнів. Вирвані з чужих середовищ (дехто на відміні визнав рідну мову), ці молоді люди мають за короткий час пережити тут, над Ізаром своєрідну Україну, мають винести звідси спомин, яким може, доведеться їм жити довгими роками серед чужого оточення.

Тяжке завдання стоять перед виховниками, а одночасно як же воно важливе для збереження нашого стану посідання на чужині. Розмовляємо з виховниками, і всі згідні в тому, що час перебування в таборі абсолютно закороткий, треба б його продовжити хоча до місяця, але на першікі стоять, як завжди, фінанси.

Збільшується число учасників — треба покращити умовини

В порівнянні з минулим роком число учасників пластового табору зросло майже вдвічі. Це — відрадне явище, але воно повинно спричинити до покращення як побутових таборових умов, так і самої виховної програми та організації таборового життя взагалі. Не хочемо цим сказати, що ми помітили якісь серйозні недотягнення в теперішньому веденні табору. Скрізь слідно добру волю і жертвеність команди та виховників, але не завжди вони впоруються з тяжкими і дуже складними виховними завданнями, які спеціально створює табір, складений з такої гетерогенної молоді. Цій справі треба на майбутнє присвятити більше уваги, бо для більшості учасників табору він зостанеться, може єдиним українським переживанням.

лк.

КОМУНИКАТ

Оцим повідомляємо українську еміграцію в Німеччині, що 13. 8. 54 р. створено на основу усіх сходинок у Мюнхені Українське Спортивне Товариство «Січ».

УСТ «Січ» має свою тимчасову управу в складі: Павло Дорожинський — голова, Володимир Демчук — секретар і фінансовий референт, Анатоль Домарацький — домівкар; управа має підготувати найдалі до трьох місяців загальні збори, намітити плян праці та запланувати (згідно з заявами), які спортивні дружини чи секції можна створити в УСТ «Січ».

Просимо зголосуватися в члени товариства! Членами можуть бути жінки і мужчини без обмеження віком, а в першу чергу прохасмо зголосуватися: тренерів, спортивців різного роду, прихильників спорту, спомагаючих членів і дірист.

Письмові і усні зголосування скеровувати на адресу: Павло Дорожинський, Мюнхен 13, Агнесштрассе 49.

За президію основуючих сходин УСТ «Січ»

о. канцлер Ів. Леськович Ст. Данилюк (голова) Ст. Данилюк (секретар)

що за останній час Артеменко дечого навчився: в його діяльності допомагають головний пивовар тов. Ємельянова і за- відуюча лабораторію тов. Лугова. Вони разом порушують технологічний режим виготовлення пива, випускають нестандартну щодо стійкості продукцію, часто з сторонніми домішками.

Щоб ці технічні терміни стали більш зрозумілими, наведемо приклади, взяті з діяльності Артеменка тільки за цей рік.

В січні на заводі забраковано шість ти-

сяч пляшок пива, в яких не було наліто по- повної норми рідини. З торговельної сіт- ки повернуто 90 літрів пива, змішаного з сміттям.

В лютому було забраковано 12 тисяч пляшок пива через наявність у них дрібних шматочків скла, брудний вигляд пляшок та інші дефекти.

У березні з тих же причин